

**RESULTATEN VAN WEIDEVOGELINVENTARISATIES IN
DE NOORDPOLDER EEMLAND (EEMNES), DE KAMPEN
(BLARICUM) EN OBJECT DE SLAAG (HOOGLAND) IN 2013**

**RESULTATEN VAN WEIDEVOGELINVENTARISATIES IN
DELEN VAN DE NOORDPOLDER EEMLAND (EEMNES),
DE KAMPEN (BLARICUM) EN OBJECT DE SLAAG
(HOOGLAND) IN 2013**

**Subgroep Avifauna
Dick A. Jonkers**

**Natuurmonumenten
Jan Roodhart**

© Copyright 2013 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke
toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

**Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Hilversum 2013 Uitgave: 226.**

Inhoud	blz.
	7
Samenvatting	
1. Inleiding	8
2. Ligging, oppervlakte, terreinbeschrijving en beheer	9
3. Methode	10
4. Weersomstandigheden	11
5. Resultaten	11
5.1 Noordpolder Eemland	11
5.1.1. Toelichting bij de broedvogelsoorten	11
5.1.2. Waarnemingen van niet-broedvogels	13
5.1.3. Andere waarnemingen	14
5.2 De Slaag	14
5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	14
5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	14
5.2.3 Andere waarnemingen	15
5.3 De Kampen	15
5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	16
5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	16
5.3.3 Andere waarnemingen	17
6. Trends	17
7. Dankwoord	18
Literatuur	18
Bijlagen	
1 Broedvogelsoorten en territoria in 2012 in de Noordpolder Eemland	21
2 Broedvogelsoorten en territoria in 2012 in object De Slaag	22
3 Broedvogelsoorten en territoria in 2012 in object De Kampen	22
4 Broedvogeloverzicht De Kampen 1989-2013	25
5 Territoriakaarten van de broedvogels in de Noordpolder Eemland en De Kampen	
6 Territoriakaarten van de broedvogels in het object De Slaag	

Samenvatting

In deze rapportage worden de resultaten vermeld van broedvogelinventarisaties die in 2013 zijn uitgevoerd in de Noordpolder Eemland (voorheen Noordpolder te Veld en Maatpolder), het object polder De Slaag van Natuurmonumenten en de polder De Kampen van Staatsbosbeheer. Alle genoemde gebieden liggen in het National Landschap Arkemheen-Eemland. Op De Kampen na worden zij al heel lang gemonitord en zijn de broedvogelaantallen ingevoerd in databases. Toch is het pas sinds dit jaar dat zij ook zijn ondergebracht in het Broedvogelmonitoringproject (BMP) van de Samenwerkende Vogelorganisaties Nederland (Sovon)

Tien van de zeventien weidevogelsoorten die vermeld worden op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels, hebben gebroed in de hiervoor genoemde gebieden.

In de Noordpolder Eemland broedden dit jaar 328 paren Grutto's, 189 paren Kieviten en 177 paren Tureluurs. De Watersnip deed het heel goed met twaalf paren. De Kempphaan kwam uit op vier paren.

Het object De Slaag, dat iets meer dan een derde kleiner is, herbergde acht soorten van de Rode Lijst. De talrijkste soort was de Grutto met 85 paren, daarna kwam de Kievit met 50 paren en daarna de Tureluur met 45 paren. De Watersnip vestigde zich met vier paren.

In De Kampen kwamen zes soorten voor van de Rode Lijst. De Grutto kwam hier op de eerste plaats met 59 paren, de Kievit op de tweede met 44 paren en de Tureluur op de derde plaats met 32 paren.

1. INLEIDING

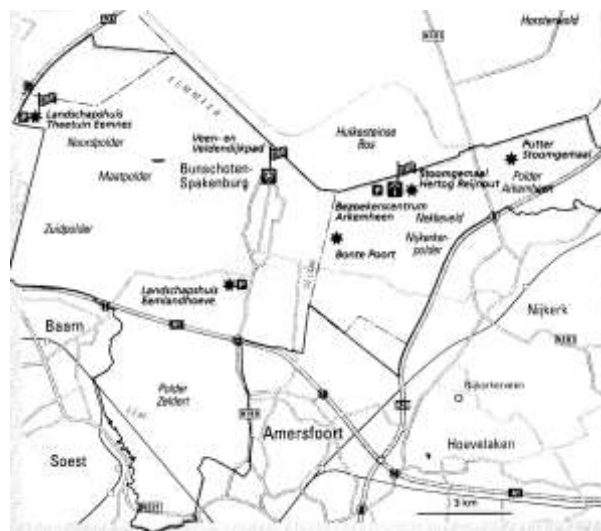
Al heel lang worden weidevogelinventarisaties uitgevoerd in Eemland. Een van de eerste was die van 1971 (Van Ommen 1971). Voor zover bekend vond de eerste integrale weidevogelinventarisatie plaats in 1989 (Terlouw & De Wijs 1989).

Sinds 2004 (Jonkers & Leurs 2004) is er onafgebroken jaarlijkse gemonitord in de natuurreservaten van Natuurmonumenten in de Noordpolder te Veld, de Maatpolder (Eemnes) en het natuurreservaat De Slaag in de Polder Zeldert (Hoogland). Vanaf 2011 gebeurt dit ook in de graslanden die door Staatsbosbeheer worden beheerd in de polder De Kampen (Blaricum).

In dit rapport worden de onderzoekresultaten vermeld van 2013.

2. LIGGING, OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER

De hierboven genoemde gebieden liggen alle in het Nationaal Landschap Arkemheen - Eemland. Een zeer groot deel van de open gebieden hierin bestaat uit grasland dat zich grofweg in oostelijke richting uitstrekt van Eemnes - Nijkerk en in zuidelijke richting van de randmeren tot Soest - Amersfoort (Figuur 1). Op De Kampen (linksboven) na, die onder de provincie Noord-Holland valt, behoren de andere gebieden tot de provincie Utrecht.

Figuur 1. Ligging Bron: Nationale landschappen en parken (ANWB Den Haag, 2009).

Polder De Kampen (110 ha)

Deze polder bevindt zich in de gemeente Blaricum en is het enige van de onderzochte terreinen die in de provincie Noord-Holland ligt. Het waterpeil in dit gebied was dit jaar laag was en de graslanden zagen er behoorlijk droog uit.

Noordpolder Eemland (247 ha)

De naam van het inventarisatiegebied Noordpolder te Veld/Maatpolder is dit jaar gewijzigd. De twee gebieden zijn samengevoegd tot één telgebied, dat nu als Noordpolder Eemland wordt aangeduid. De wijziging wordt veroorzaakt doordat die gebieden zijn ondergebracht in één telgebied (7679) van het broedvogelmonitoringproject (BMP) van (Sovon). De totale geïnventariseerde oppervlakte van beide gebieden bleef onveranderd. Hier en daar is een begin van pitrusvorming geconstateerd. De ontwikkeling hiervan wordt nauwlettend gevolgd, zodat zo nodig passende maatregelen kunnen worden genomen. Het terrein was aanvankelijk plas en dras, maar ook op de hogere plaatsen droog. Het grasland beheer bleef ongewijzigd en dat gold ook

voor de periode waarin vee werd ingeschaard en het maaien een aanvang nam. Zoals gebruikelijk waren de waterlopen ruim voor het broedseizoen al geschoond. Het waterpeil daarin was hoog.

Object De Slaag (71 ha)

Dit gebied stond dit jaar extra plas dras. Ook op $\frac{3}{4}$ ha in het zuidelijk deel van het gebied, dat deel uitmaakt van en uitbreiding enige jaren geleden, stond het water extra hoog. De daar geplaatste pomp bewijst hierbij goede diensten voor het hele gebied.

De oppervlakte die door pitrus was ingenomen begint enigszins af te nemen.

Voor meer informatie over het terreinbeheer kan ook worden gezocht in eerder gepubliceerde verslagen.

3. METHODE

Voor het inventariseren is gewerkt volgens de BMP-methode (Van Dijk et al. 2011). Verder zijn de alarmtellingen van de Grutto en de Tureluur uitgevoerd conform de hiervoor geldende richtlijnen (Nijland & Van Paassen 2007).

De gegevens van 2013 zijn dit jaar een via een ander programma ingevoerd en verwerkt. In het vervolg zal dit altijd gebeuren met de toekomstige monitoringgegevens van Eemland. Het programma www.broedvogelkartering.nl wordt daar voor dus niet meer voor gebruikt.

Met behulp van het nieuwe programma zijn ook de territoria bepaald.

In de tabellen 1, 2, en 3 zijn de inventarisatiedata vermeld.

Inventarisatiedatum	Telgebied
07-04	Noordpolder Eemland
24-04	Noordpolder Eemland
07-05	Noordpolder Eemland
22-05	Noordpolder Eemland
04-06	Noordpolder Eemland

Tabel 1. Inventarisatiedata in de Noordpolder Eemland in 2013

Inventarisatiedatum	Telgebied
09-04	De Slaag
23-04	De Slaag.
08-05	De Slaag
21-05	De Slaag.
05-06	De Slaag

Tabel 2. Inventarisatiedata in het object De Slaag in 2013.

Inventarisatiedatum	Telgebied
09-04	De Kampen
23-04	De Kampen
08-05	De Kampen
21-05	De Kampen
05-06	De Kampen

Tabel 3. Inventarisatiedata in het SBB-object De Kampen in 2013.

4. WEERSOMSTANDIGHEDEN

Uit de maandoverzichten van het weer in Nederland die door het KNMI zijn verzameld, komt naar voren, dat maart een zeer koude en droge maand was. De laatste decade van maart kenmerkte zich door een koudeperiode waarin een snijdende oostenwind de overhand had. De gevoelstemperaturen lagen toen tussen de -10°C en de -15°C. Het was toen niet een bepaald gunstig vestigingsklimaat voor weidevogels. Hoewel april zonnig en vrij droog was, bleef ook die maand koud en waren er nog negen vorstdagen. De koele maand mei droeg ook al niet bij aan het optimisme door somber en nat te blijven.

Tijdens de inventarisatierondes werkte het weer goed mee. De enige dag met neerslag was 23 april, toen in De Slaag hinder werd ondervonden van motregen

Begin juni was het prima weer om te inventariseren en scheen de zon volop.

5. RESULTATEN

5.1 Noordpolder Eemland

De Noordpolder Eemland herbergde in 2013 36 soorten (Bijlage 1); in 2012 waren dat er 37 (Jonkers 2012). Brandgans, Fazant, Blauwborst en Putter waren nieuwkomers. Tien soorten gingen vooruit; zestien soorten achteruit en van vijf soorten was het aantal gelijk aan dat van 2012. De volgende soorten van de Rode Lijst zijn in 2013 aangetroffen (Tabel 4).

Er is inmiddels ook een Oranje Lijst, die aansluit bij de 'Early Warning' van de Rode Lijst. Hierop staan de soorten aangegeven die in de toekomst waarschijnlijk op de Rode Lijst zullen belanden, of anderszins in de gevarenzone dreigen te komen (Sovon 2013). De volgende weidevogelsoorten staan daarop vermeld: Scholekster, Kievit en Kluut.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig	Ernstig bedreigd
Zomertaling	X		
Slobeend	X		
Grutto	X		
Bontbekplevier	X		
Watersnip			X
Tureluur	X		
Kemphaan			X
Veldleeuwrik		X	
Graspieper		X	
Gele Kwikstaart		X	

Tabel 4. Soorten van de Rode Lijst die in 2013 hebben gebroed in de Noordpolder Eemland.

5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Fuut 2 paar. Enkele waaien huisvesten nog steeds een paar Futen.

Wilde Eend 51 paar. Bij deze soort is er een lichte terugval.

Slobeend 54 paar. Bij deze soort was er sprake van hetzelfde verschijnsel.

Zomertaling 6 paar. Ook de Zomertaling ontkwam daar niet aan.

Smient 3 paar. Het ziet er naar uit dat deze soort zich langzaam uitbreidt.

Kuifeend 44 paar. De stijging bij de Kuifeend zette zich nog voort, al bedroeg die slechts enkele paren.

Tafeleend 1 paar. Ook dit jaar was weer een paar aanwezig. Dit zou op een permanente vestiging kunnen duiden in de Noordpolder Eemland.

Bergeend 4 paar. Net als bij enkele andere eendensoorten was er sprake van een terugval, waardoor het aantal paren nog lager was dan in 2011, toen 6 paren aanwezig waren.

Canadese Gans 1 paar. Nadat in 2011 en 2012 respectievelijk nog 6 en 4 paren kans zagen om tot broeden te komen, was dat er nu nog maar een.

Grauwe Gans 5 paar. Het aantal paren dat wordt vermeld betreft families die na ingrijpen toch nog een legsel hebben geproduceerd. Het werkelijk aantal broedparen was veel groter.

Nijlgans 4 paar. En nieuwe ster aan het firmament.

Meerkoet 117 paar. Het aantal Meerkoeten nam enigszins af, maar het aantal kan van jaar tot jaar nogal schommelen.

Fazant 1 paar. Een nieuwkomer die al lange tijd als broedvogel in de Noordpolder Buitendijks voorkomt.

Scholekster 18 paar. In 2011 huisden er nog 25 paren in het gebied en in 2012 nog 20. Het ziet er naar uit dat er een afname optreedt.

Kievit 189 paar. Bij de Kievit zou er eveneens een afname hebben plaatsgevonden. Die zou precies 100 paar bedragen. Die afname is er niet geweest. De criteria bij het BMP zijn anders dan bij het vorige inventarisatiesysteem, waarbij de eerste teldatum nog wel als geldig werd meegerekend.

Grutto 328 paar. Het aantal paren was vrijwel gelijk aan dat van 2012.

Watersnip 12 paar. Deze soort deed het dit jaar weer prima. Er was een verdubbeling t.o.v. vorig jaar. In het broedseizoen 2011 waren er 18 paren.

Bontbekplevier 5 paar. Opnieuw kwamen vijf paren tot broeden bij modderige plekken. Dit is nu voor het derde jaar op rij dat er een zelfde aantal paren was.

Kleine Plevier 5 paar. Het aantal paren slonk drastisch. Er is slechts een paar vastgesteld.

Kemphaan 4 paar. De in het vorig jaar geconstateerde stagnatie was er eveneens in 2013 met nog een broedpaar minder.

Tureluur 177 paar. De stand van deze steltloper herstelde zich niet alleen, maar kwam zelfs boven het niveau van 2011 toen er 160 paren aanwezig waren in het gebied.

Kluut 10 paar. Bij deze soort is sprake van een gestage vooruitgang. In 2011 waren er 4 paren en in 2012 6 paren.

Veldleeuwerik 9 paar. Dit jaar waren er vier paren meer dan in het voorgaande jaar.

Gele Kwikstaart 20 paar. Het aantal broedparen verdubbelde en daarmee kwam de Gele Kwikstaart bijna weer op het niveau van het jaar ervoor.

Witte Kwikstaart 8 paar. Van deze soort daarentegen was de stand weer bijna gelijk aan die van 2012.

Blaauwborst 1 paar. Het is voor het eerst dat van de Blauwborst een binnendijkse vestiging is vastgesteld in de Noordpolder Eenland. In het buitendijkse deel aan het Eemmeer broeden jaarlijks diverse paren. Deze binnendijkse vogel had zijn broedplek bij een van de waaien.

Kleine Karekiet 3 paar. Het was een slecht jaar voor de Kleine Karekiet, waarvan de afname iets meer bedroeg dan 40%. Er is geen verklaring gevonden voor dit fenomeen.

Rietzanger 5 paar. Bij deze soort is na deze keer weer een kleine toename t.o.v. de twee voorgaande jaren.

Putter 1 paar. Een nieuwe vestiging in dit deel van de polder.

Rietgors 16 paar. Het aantal paren was weer lager dan in 2012, maar bleef boven dat van 2011.

Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver Vissende exemplaren waren vooral aanwezig in de waaien. Op 24 april waren dat er in totaal zes.

Blaauwe Reiger Soms is er een exemplaar gezien.

Grote Zilverreiger Op 7 april twee exemplaren, op 24 april waren er drie foeragerende Grote Zilverreigers en op 7 mei zijn drie exemplaren gezien. Ook op 22 mei was nog een exemplaar aanwezig. Op 4 juni zaten er drie exemplaren.

Lepelaar Een in een sloot foeragerend exemplaar op 22 mei. Op 4 juni waren dat er zes.

Smient Op 7 april totaal 217 exemplaren.

Slobeend Op 10 april zaten tien exemplaren in het noordelijke plas dras deel en op 25 april waren daar twintig exemplaren aanwezig.

Krakeend 14 exemplaren op 4 juni.

Kuifeend Deze soort is tijdens elke ronde gesignaleerd. In de kooiplas zaten op 7 april 38 exemplaren en op 24 april 34 Kuifeenden. In de waaien waren dat er toen totaal tien. 64 exemplaren zaten op 22 in de kooiplas.

Tafeleend Vier exemplaren zwommen op 24 april in de kooiplas.

Wintertaling Op het plas dras deel in het noordelijk deel van het gebied foerageerden op 24 april acht exemplaren. Vier exemplaren zaten daar op 22 mei.

Pijlstaart De kooiplas bevatte op 7 april twee exemplaren..

Bergeend Op 7 april is een exemplaar waargenomen.

Grauwe Gans Slechts twaalf exemplaren waren aanwezig op 7 april. Op 7 mei liepen 155 exemplaren rond en zijn twee paren gezien met jongen. Op 22 mei waren zes exemplaren aanwezig. Veertien Grauwe Ganzen trokken op 4 juni met 64 jongen door het gebied naar het Eemmeer. Verder waren op die datum nog 68 volwassen exemplaren aanwezig in het gebied.

Kolgans Zes exemplaren op 7 april. Een paar scharrelde rond op 24 april.

Brandgans 7 april 20 exemplaren. 1500 exemplaren waren in grote groepen aanwezig op 7 mei. Vijf exemplaren op 4 juni.

Canadese Gans Een paar op 7 mei.

Nijlgans Op 7 april een paar.

Knobbelswaan. Een groep van 33 exemplaren was aanwezig op 7 mei.

Buizerd Buizerds zijn maar af en toe gesignaleerd.

Bruine Kiekendief Op 22 mei vloog er een foeragerende kiekendief.

Torenvalk Op 24 april was er een foeragerende Torenvalk.

Meerkoet Op de kooiplas zaten op 7 april 22 exemplaren.

Goudplevier Op 7 mei is er een exemplaar gezien.

Bontbekplevier Op 7 april drie exemplaren bij een modderrand.

Watersnip Totaal op 7 april tien opvliegende exemplaren.

Wulp Een exemplaar op 7 mei.

IJslandse Grutto Op het noordelijke plas dras deel hield zich op 24 april een exemplaar op.

Bosruiter Vier opvliegende exemplaren op 7 mei.

Groenpootruiter Op 7 mei vlogen vier exemplaren op van verschillende plekken.

Oeverloper Op 7 april vier exemplaren en op 22 mei een exemplaar.

Kemphaan In het noordelijke plas dras deel bevonden zich op 24 april 21 exemplaren.

Kluut Twee exemplaren foerageerden op 25 april in het noordwestelijke deel.

Zwartkopmeeuw Op 10 april zat een exemplaar in een grasland en op 24 april vlogen twee exemplaren over. Er was een exemplaar op 22 mei en een op 4 waren er twee exemplaren die overvlogen.

Kleine Mantelmeeuw Alleen op 7 april twee exemplaren.

Kokmeeuw Op 7 mei 61 foeragerende exemplaren.

Visdief Negen vissende exemplaren op 7 mei.

Holenduif Twintig Holenduiven zochten op 7 april op een weiland naar wat eetbaars. Vier foeragerende exemplaren vertoonden hetzelfde gedrag op 7 mei.

Velduil Op 7 mei een exemplaar.

Gierzwaluw Acht exemplaren vlogen naar het noorden op 24 april. Veertien exemplaren trokken op 7 mei over in noordelijke richting.

Boerenzwaluw Een jagend exemplaar op 24 april.

Oeverzwaluw. Zes foeragerende exemplaren op 22 mei.

Veldleeuwerik Vier exemplaren op 7 april rondvliegend.

Graspieper Zes exemplaren vlogen rondop 7 april.

Spreuw 6 exemplaren waren op 7 april op zoek naar voedsel in een weiland met kort gras.

Zwarte Kraai Op 7 mei vier rondstruinende exemplaren.

5.1.2 Andere waarnemingen

Van de zoogdieren zijn twee soorten waargenomen.

Haas 7 april 9 ex.; 24 april 2 ex. en ook een dood ex.; 7 mei 23 ex.; 22 mei 32 ex.; 4 juni 24 ex.

Hermelijn 7 mei een exemplaar. Idem op 4 juni.

5.2 De Slaag

In deze polder waren in 2013 32 soorten broedvogels vertegenwoordigd (Bijlage 2).

Het zijn er vier meer dan in 2012. Er waren, vergeleken met het seizoen 2012, zeven nieuwkomers, te weten Nijlgans, Smient, Waterhoen, Kempphaan, Gele Kwikstaart en Ringmus. De Rietzanger keerde weer terug. Een nieuwe soort van de Rode Lijst die zich vestigde was de Gele Kwikstaart (Tabel 5). Bij de meeste soorten was er een lichte toe- of afname.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig	Bedreigd
Slobeend	X		
Zomertaling	X		
Grutto	X		
Watersnip			X
Tureluur	X		
Veldleeuwerik		X	
Gele Kwikstaart		X	
Graspieper		X	

Tabel 5. Soorten van de Rode Lijst die in 2013 hebben gebroed in De Slaag.

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Meerkoet 26 paar. Na de dip in het vorige broedseizoen nam het aantal paren nu weer toe.

Scholekster 12 paar. Bij de Scholekster was dit ook het geval.

Kievit 50 paar. Idem

Grutto 85 paar. Idem.

Watersnip 4 paar. Het aantal van deze soort blijft altijd klein. De territoria bevinden zich ieder jaar in hetzelfde deel van het gebied.

Tureluur 45 paar. Ook deze herstelde zich na de daling in 2012.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Geoorde Fuut Deze waarneming was opmerkelijk. Deze soort was nog nooit tijdens het weidevogelonderzoek gesignaleerd. Twee exemplaren waren op 8 mei in de grote plas aanwezig.

Aalscholver In alle jaren zijn wel Aalscholvers in het gebied aanwezig, die rusten op de randen van de plas en er ook wel in vissen. Dit jaar was het maximum vier exemplaren op 8 mei.

Blaauwe Reiger Alleen op 23 april een exemplaar foeragerend.

Wintertaling Op 9 april zijn 24 Wintertalingen gesignaleerd.

Smient 2300 Smienten waren aanwezig op 9 april; op 23 april waren dat er nog maar 27.

Slobeend Op 9 april acht exemplaren op de plas.

Kuijfeend Op de plas waren op 9 april 23 exemplaren aanwezig.

Grauwe Gans Een groep van 27 exemplaren zwierf op 8 mei rond.

Brandgans Op 9 april waren bevonden zich 287 exemplaren in het gebied, op 23 april 268, op 8 mei negen exemplaren en op 5 juni 37.

Canadese Gans 37 exemplaren hielden zich op 9 april op in de polder; op 5 juni waren dat er zeven.

Slechtvalk Een jagend mannetje op 9 april.

Havik Idem.

Buizerd 9 april een exemplaar; op 23 april idem.

Smelleken Op 9 april een jagend vrouwtje, dat een Boerenzwaluw achtervolgde.

Meerkoet 9 april 14 exemplaren op de plas; op 23 april 36.

Scholekster Op de soos bij de plas waren op 9 april 17 exemplaren.

Kleine Plevier een exemplaar scharrelde op 9 april in het plas dras deel.

Watersnip 9 april 25 exemplaren rondvliegend.

Wulp Een foeragerend exemplaar op 23 april.

Grutto Een groep van 63 Grutto's foeragerend op 9 april in het plas dras deel.

IJslandse Grutto In het plas dras deel bevond zich een groep 32 exemplaren van deze soort.

Oeverloper Op 23 april drie exemplaren; 8 mei een exemplaar bij de plas.

Bosruiter Een exemplaar op 9 april, op 23 april vier exemplaren in het plas dras deel en op 8 mei twee exemplaren opvliegend .

Kemphaan 23 exemplaren zaten op 9 april in het plas dras deel.

Zwartkopmeeuw 23 april een exemplaar.

Dwergmeeuw Op 23 april twee exemplaren jagend boven de plas.

Zilvermeeuw Op 23 april vier exemplaren op de plas, op 9 mei een overvliegend exemplaar en op 5 juni 64 rondvliegende exemplaren bij de plas.

Kleine Mantelmeeuw 8 mei een exemplaren boven de plas.

Kokmeeuw 5 juni 60 exemplaren rondzwervend.

Houtduif 9 april een exemplaar, op 23 april een groep van 60 exemplaren en op 5 juni 27 exemplaren foeragerend.

Gierzwaluw Vier exemplaren op 8 mei jagend boven de plas.

Oeverzwaluw 23 april vijf exemplaren jagend boven de plas; op 8 mei daar vier exemplaren.

Boerenzwaluw Geregeld jagend gezien, met een maximum van 24 exemplaren op 23 april.

Huiszwaluw 8 mei zes exemplaren rondvliegend in het noordelijke deel.

Tapuit Op 23 april was een exemplaar aanwezig.

Spreeuw 9 april 32 exemplaren; op 23 april 34 exemplaren foeragerend.

Ringmus Zes exemplaren scharrelden op 9 april rond in de wilgen bij de plas.

Kauw Op 8 mei 37 exemplaren foeragerend.

5.2.3 Andere waarnemingen

Ree Op 9 april bevonden zich twee exemplaren in het gebied.

Haas De enige datum waarop Hazen zijn gesignaleerd was 9 april, toen acht exemplaren rond renden.

5.3 De Kampen

Het aantal van 21 broedvogelsoorten was hoger dan in 2012, toen er 15 zijn vastgesteld (Bijlage 3). Drie soorten waren nieuw, de Canadese Gans de Bergeend en de Nijlgans. De Rietgors keerde weer terug. Drie soorten namen toe en drie bleven constant. Ook dit jaar nam bij negen soorten het aantal paren af. Zes soorten broedvogels staan vermeld op de Rode Lijst (Tabel 6).

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig
Slobeend	X	
Grutto	X	
Tureluur	X	
Veldleeuwerik		X
Gele Kwikstaart		X
Graspieper		X

Tabel 6. Soorten van de Rode Lijst die in 2013 hebben gebroed in De Kampen.

5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Wilde Eend 16 paar. Vergelijken met 2012 is de stand weer enorm gedaald.

Grauwe Gans 1 paar. Dit jaar is er een paar dat succesvol heeft gebroed.

Krakeend 7 paar. Bij deze eendensoort kwam de populatie weer op het niveau van 2011.

Kuifeend 5 paar. Het voorgaande geldt ook voor deze soort.

Meerkoet 17 paar. Deze soort ging weer vooruit, maar het aantal paren was toch nog wat kleiner dan in 2011.

Scholekster 5 paar. Het aantal hiervan was bijna gelijk aan dat van 2012.

Kievit 33 paar. Deze soort had bijna een derde minder aan broedparen dan in 2012.

Grutto 42 paar. De Grutto moest dit jaar een behoorlijke veer laten.

Tureluur 19 paar. Deze uitspraak gaat ook op voor de Tureluur.

Witte Kwikstaart 2 paar. Het aantal broedparen bedroeg dit jaar minder dan de helft.

5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Reiger Ondanks de in het Valse Bosje aanwezige kolonie van deze soort, zijn er heel weinig waarnemingen van foeragerende exemplaren. Op alle data is slechts een exemplaar gezien.

Grote zilverreiger. Op 9 april hielden zich nog twee exemplaren op in het gebied.

Ooievaar. Een van de exemplaren van het broedpaar bij de Gooyergracht is op 5 juni foeragerend aangetroffen.

Lepelaar. Op 5 juni liep een exemplaar te foerageren.

Wintertaling. 9 april vier exemplaren.

Smient. 17 exemplaren waren nog aanwezig op 9 april.

Grauwe Gans. Op 9 april 72 exemplaren; 140 exemplaren op 23 april; 326 op 8 mei.

Brandgans. 110 op 9 april; 94 op 23 april; 23 op 8 mei en 34 op 21 mei.

Buizerd. Een exemplaar op 9 april. Idem op 8 mei.

Bruine Kiekendief. Een jagend exemplaar op 9 april; idem op 23 april en 21 mei.

Havik. Een foeragerend exemplaar op 9 april.

Torenvalk. Foeragerend paar op 23 april.

Meerkoet. Nog 21 exemplaren op 9 april in de Gooyergracht.

Kievit. Een groep van 52 en een van 16 exemplaren foeragerend op 9 april.

Kokmeeuw. Alleen op 23 april een groep van negen exemplaren gezien.

Houtduif. Vijf foeragerende exemplaren op 23 april.

Koekoek. Een roepend exemplaar langs een slootrand op 5 juni.

Boerenzwaluw. Vier voedsel zoekende exemplaren op 8 mei.
Raaf. 23 april Een roepend exemplaar richting Dode Hond in het Eemmeer.
Zwarte Kraai. Vier foeragerende exemplaren op 9 april. Idem op 8 mei.

5.3.3 Andere waarnemingen

Haas Ook nu weer zijn bij elke ronde Hazen waargenomen. Het maximum bedroeg dertien exemplaren op 8 mei; het minimum was drie op 5 juni.

Hermelijn Net als in 2012 is er weer een Hermelijn gesignaleerd.

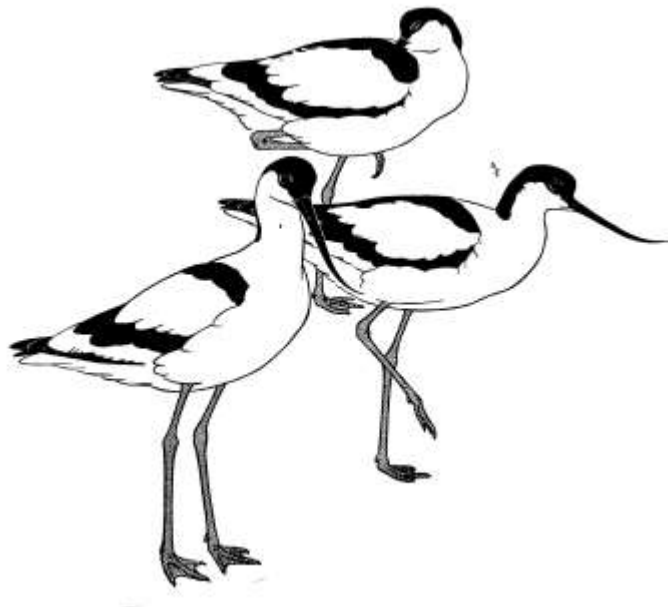
6. TRENDS

In de tabel 7 is de trend opgenomen van de broedvogelpopulatie van elf soorten weidevogels in 1973- 2013 van het reservaatdeel van de Noordpolder Eemland en van het object het reservaat De Slaag in de Polder Zeldert. Het reservaat De Kampen van Staatsbosbeheer zijn niet in de tabel verwerkt, omdat dit nog zo heel lang meedraait in het monitoringprogramma.

Tot 2013 werd het eerste gebied Noordpolder Te Veld/Maatpolder genoemd.

Het is onmiskenbaar dat de vermelde soorten het vrijwel zonder uitzondering goed doen en er na periodes van afwezigheid hervestigingen plaatsvinden. Het beheer van de leefgebieden speelt hierbij een zeer belangrijke rol. De positieve kanteling werd ingezet vanaf 2002. Hierdoor konden kritische soorten de voor hen geschikt geraakte plekken weer in grote getale bezetten.

Ondanks de veranderingen van inventarisators, inventarisatiemethode en gegevensverwerking zetten de positieve trends door. De basis, een op maat gesneden terreinbeheer, vormt hiervoor de basis.

	Noordpolder Eemland (Reservaatsdeel) 230 ha										
	Gele Kwikst.	Gras pieper	Veld leeuwe.	Kievit	Grutto	Tureluur	Schol ekster	Kemp haan	Water snip	Slob eend	Zomer taling
1973	11	47	64	41	51	11	19	-	6	3	7
1979	10	14	58	11	39	11	11	-	2	9	1
1989	4	15	47	97	68	19	23	-	-	13	5
2002	1	11	10	126	115	35	10	2	-	26	9
2004	-	5	1	150	146	33	11	1	-	6	2
2005	-	6	3	145	126	34	9	-	-	16	-
2006	3	5	1	112	126	20	7	-	-	17	2
2007	2	7	5	147	112-108	32	9	2	-	15	3
2008	-	10	6	128	140-176	36	11	-	2	7	2
2009	-	8	4	109	205-281	29	8	8	4	17	6
2010	4	4	3	204	258-288	119	16	9	14	22	5
2011	24	23	5	293	312-365	160	25	10	18	39	9
2012	11	22	5	289	330	121	20	5	6	59	9
2013	20	21	9	189	328	177	18	4	12	54	6
	Object De Slaag (reservaatsdeel in de polder Zeldert) 74 ha										
1973	7	27	17	55	68	27	12	42	27	1	2
1979	3	8	5	7	12	5	2	-	1	-	1
1989	1	2	2	20	23	6	7	-	1	3	1
2002	1	5	1	47	69	12	12	-	-	2	2
2004	-	3	-	142	63	17	7	-	1	7	-
2005	-	2	-	66	47	16	10	-	-	7	-
2006	-	-	1	90	61	17	10	-	2	7	1
2007	-	5	-	71	46	22	7	-	-	7	1
2008	-	8	-	78	62	36	10	-	-	3	1
2009	-	5	-	57	91	30	5	-	2	10	2
2010	-	4	1	60	72	37	11	-	1	4	1
2011	-	4	1	56	78	41	14	-	4	10	4
2012	-	5	1	39	54	28	8	-	1	12	1
2013	1	7	2	50	85	45	12	2	4	11	2

Tabel 7. Trends van enkele soorten weidevogels in de Noordpolder Eemland en het object De Slaag van 1979-2013.

8. DANKWOORD

Zowel bij het inventariseren als bij het maken van dit rapport was dit alles geen eenmanszaak. Dit jaar zijn de inventarisaties van alle gebieden uitgevoerd door Celine Roodhart, Jan Roodhart en Dick Jonkers. Jan zorgde zoals gewoonlijk weer voor de digitale opslag van de gegevens in de database van Natuurmonumenten. Hij voerde de inventarisaties ook in voor het BMP-project van Sovon.

LITERATUUR

- Van Dijk, A. J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Jonkers, D.A, & Leurs, F. 2005. Resultaten van weidevogelinventarisaties in delen van de Eempolders (Eemnes) en Polder Zeldert (Hoogland) in 2004. Uitgave 148. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Jonkers, D.A. 2012. Resultaten van weidevogelinventarisaties in delen van de Noordpolder te veld, Maatpolder en object De Slaag (Hoogland) in 2012. Uitgave 215. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Nijland, F. & A. van Paassen (samenstelling) 2007. Instructie Alarmtellingen; tellingen van paren en gezinnen van Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur en Wulp. Landschapbeheer Nederland/ Publicatie 27. Bureau N, Utrecht/Leeuwarden.
- Ommen, F. van 1971. Inventarisatie van de Eempolders. Eigen uitgave.
- Sovon 2013. Sovon Vogelbalans 2013: 14. (Zie ook www.vogelbescherming.nl/vogelbalans-factsheet.pdf)
- Terlouw, R. & De Wijs, R. 1990. Weidevogelonderzoek in het landinrichtingsgebied Eemland 1989. Dienst Beheer Landbouwgronden, Landinrichtingsdienst, Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer, Utrecht.
- Internet: http://www.knmi.nl/kd/maand_en_seizoenoverzichten/index.html .

Bijlage 1. Broedvogelsoorten en territoria in 2013 in de Noordpolder Eemland

Soort	Aantal in 2013 (2012)
Fuut	2(2)
Wilde Eend	51 (58)
Krakeend	58 (58)
Slobeend	54(59)
Zomertaling	6(9)
Smient	3 (1)
Wintertaling	5 (4)
Kuifeend	44 (41)
Tafeleend	1 (1)
Bergeend	4(8)
Canadese Gans	1(4)
Grauwe Gans	5 (19)
Brandgans	1 (0)
Nijlgans	4 (0)
Knobbelzwaan	3 (4)
Meerkoet	117 (140)
Fazant	1 (0)
Scholekster	18 (20)
Kievit	289 (189)
Grutto	328 (330)
Watersnip	12(6)
Bontbekplevier	5 (5)
Kleine Plevier	1 (5)
Kemphaan	4 (5)
Tureluur	177 (121)
Kluut	10(6)
Veldleeuwerik	9 (5)
Graspieper	21 (22)
Gele Kwikstaart	20 (11)
Witte Kwikstaart	8(14)
Blauwborst	1 (0)
Rietzanger	5(3)
Kleine Karekiet	3 (13)
Putter	1 (0)
Kneu	2 (2)
Rietgors	16(22)

Bijlage 2. Broedvogelsoorten en territoria in object De Slaag in 2013

Soort	Aantal territoria in 2013(2012)
Fuut	1 (1)
Bergeend	3 (5)
Grauwe Gans	2 (1)
Canadese Gans	6 (4)
Brandgans	2 (1)
Nijlgans	1 (0)
Knobbelzwaan	1(2)
Krakeend	9 (7)
Wilde Eend	20 (19)
Zomertaling	2 (1)
Slobeend	11 (12)
Smient	1(0)
Kuifeend	10 (10)
Meerkoet	26 (16)
Waterhoen	1 (0)
Scholekster	12 (8)
Kievit	50 (39)
Grutto	85 (54)
Kemphaan	2 (0)
Watersnip	4 (1)
Tureluur	45 (28)
Houtduif	1 (1)
Graspieper	7(5)
Winterkoning	1 (1)
Witte Kwikstaart	3(4)
Gele Kwikstaart	1 (0)
Veldleeuwerik	2 (1)
Rietzanger	1 (0)
Merel	1 (1)
Kleine Karekiet	1(3)
Rietgors	4 (5)
Ringmus	1 (0)

Bijlage 3. Broedvogelsoorten en territoria in object De Kampen in 2013

Soort	Aantal territoria in 2013 (2012)
Knobbelzwaan	1 (4)
Grauwe Gans	1 (3)
Canadese Gans	1 (0)
Nijlgans	1(0)
Bergeend	3 (0)
Krakeend	7 (10)
Wilde Eend	16(27)
Slobeend	5 (5)
Kuifeend	5 (3)
Meerkoet	17 (14)
Scholekster	5 (6)
Kievit	33(44)
Grutto	42(59)
Tureluur	19(32)
Veldleeuwerik	2 (2)
Witte Kwikstaart	2(5)
Graspieper	15 (13)
Gele kwikstaart	4 (4)
Rietgors	3(0)

Bijlage 4. Broedvogeloverzicht De Kampen 1989-2013

Soort	1989	1995	1998	2000	2004	2007	2009	2011	2012	2013
Knobbelzwaan	?	?	0	2	2	2	2	2	4	1
Grauwe Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Canadese Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Bergeend	0	0	0	0	3	3	2	?	0	3
Smient	0	0	0	0	0	0	(1)	0	0	0
Krakeend	1	2	3	2	3	9	11	6	10	7
Wintertaling	?	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Wilde Eend	?	?	?	5	14	11	14	13	27	16
Slobeend	6	2	2	2	2	5	2	3	5	5
Kuifeend	1	2	1	1	2	6	10	6	8	5
Meerkoet	7	6	?	15	21	30	21	20	14	17
Scholekster	17	11	9	6	5	5	8	11	6	5
Kievit	106	70	42	44	49	44	45	43	44	33
Grutto	92	63	32	40	35	26	30	51	59	42
Tureluur	30	18	22	22	17	15	20	28	32	19
Veldleeuwerik	47	5	6	5	0	0	1	0	2	2
Graspieper	17	5	1	8	7	7	10	14	13	15
Boerenzwaluw	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Gele Kwikstaart	25	10	5	3	1	0	3	2	4	4
Witte Kwikstaar	?	?	?	8	3	9	11	5	5	2
Rietzanger	?	?	?	?	?	1	1	2	0	0
Kleine Karekiet	?	?	?	?	?	1	2	2	0	0
Kneu	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Rietgors	?	?	?	?	?	3	4	2	1	3

Bijlage 5 Territoriakaarten de Noordpolder Eemland en De Kampen.

Teritoria 2013
Bontbekplevier
De Kampen
Noordpolder 5 paar

Teritoria 2013
Brandgans
De Kampen
Noordpolder 1 paar

Teritoria 2013
Canadese gans
De Kampen 1 paar
Noordpolder 1 paar

Teritoria 2013
Fazant
De Kampen
Noordpolder 1 paar

Teritoria 2013
Fuut
De Kampen
Noordpolder 2 paar

Teritoria 2013
Kleine karekiet
De Kampen
Noordpolder 3 paar

Teritoria 2013
Kleine plevier
De Kampen
Noordpolder 1 paar

Teritoria 2013
Knobbelzwaan
De Kampen 1 paar
Noordpolder 3 paar

Teritoria 2013
Tafeleend
De Kampen
Noordpolder 1 paar

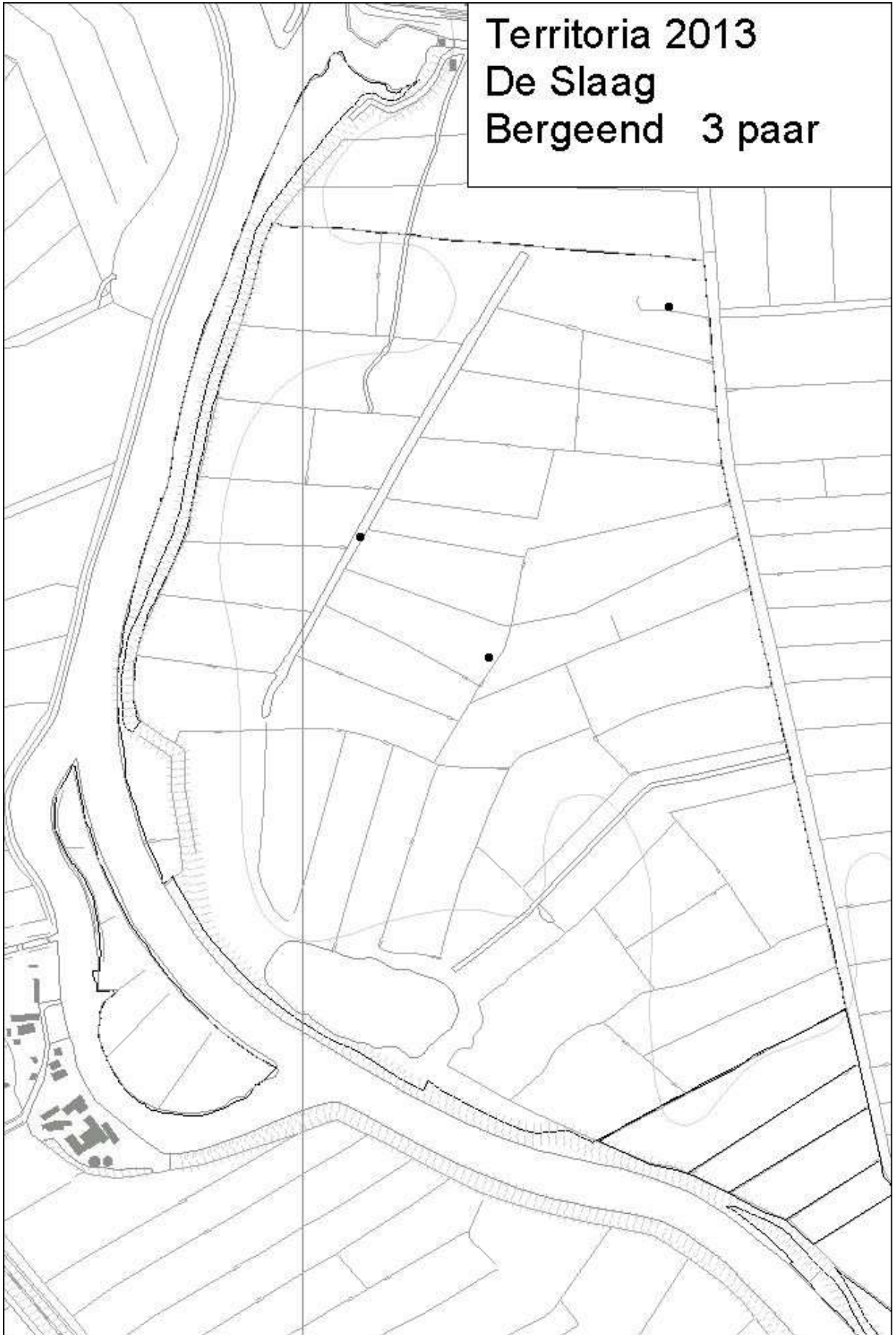

Teritoria 2013
Zomertaling
De Kampen
Noordpolder 6 paar

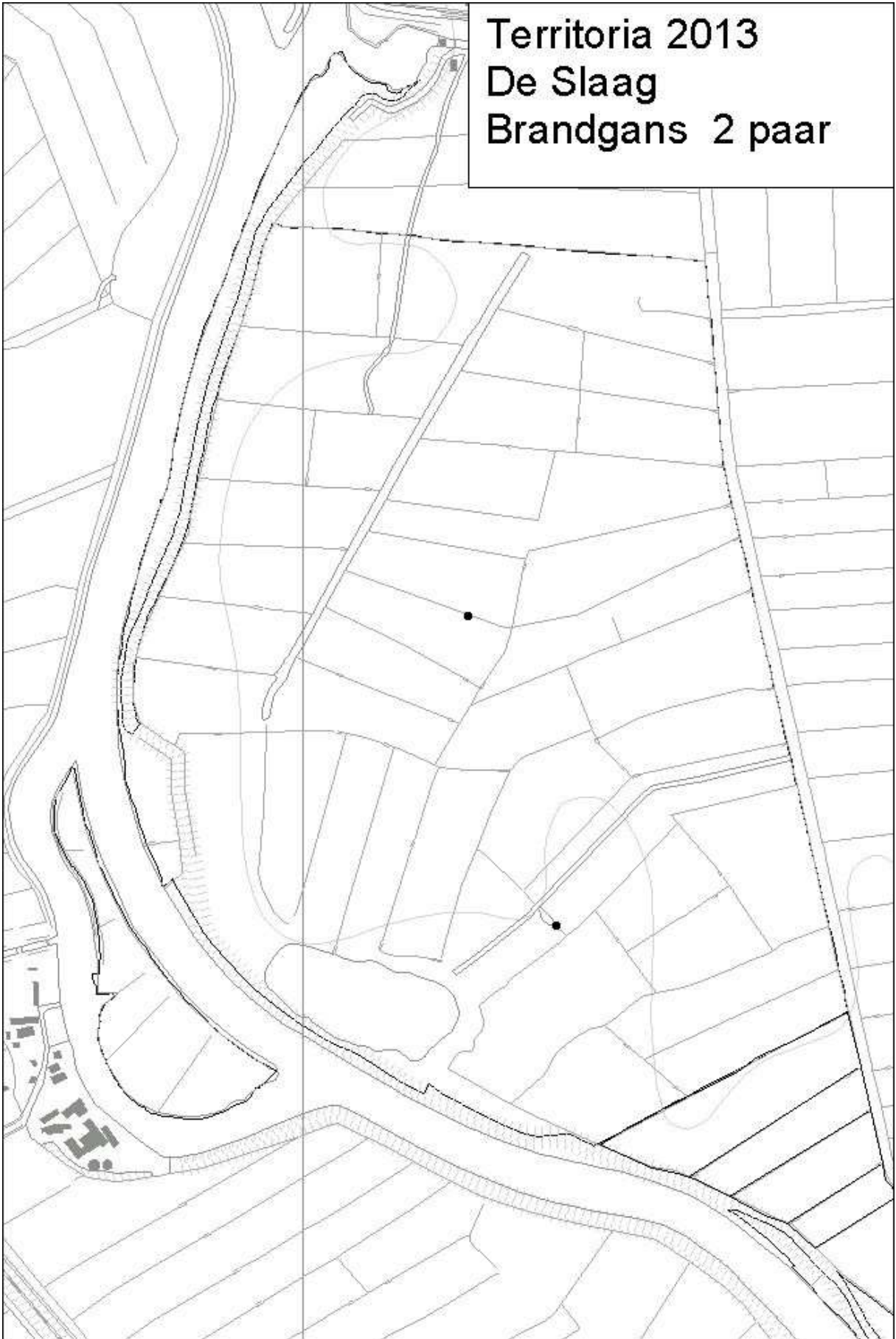

Bijlage 6. Territoriakaarten van de broedvogels in het object De Slaag

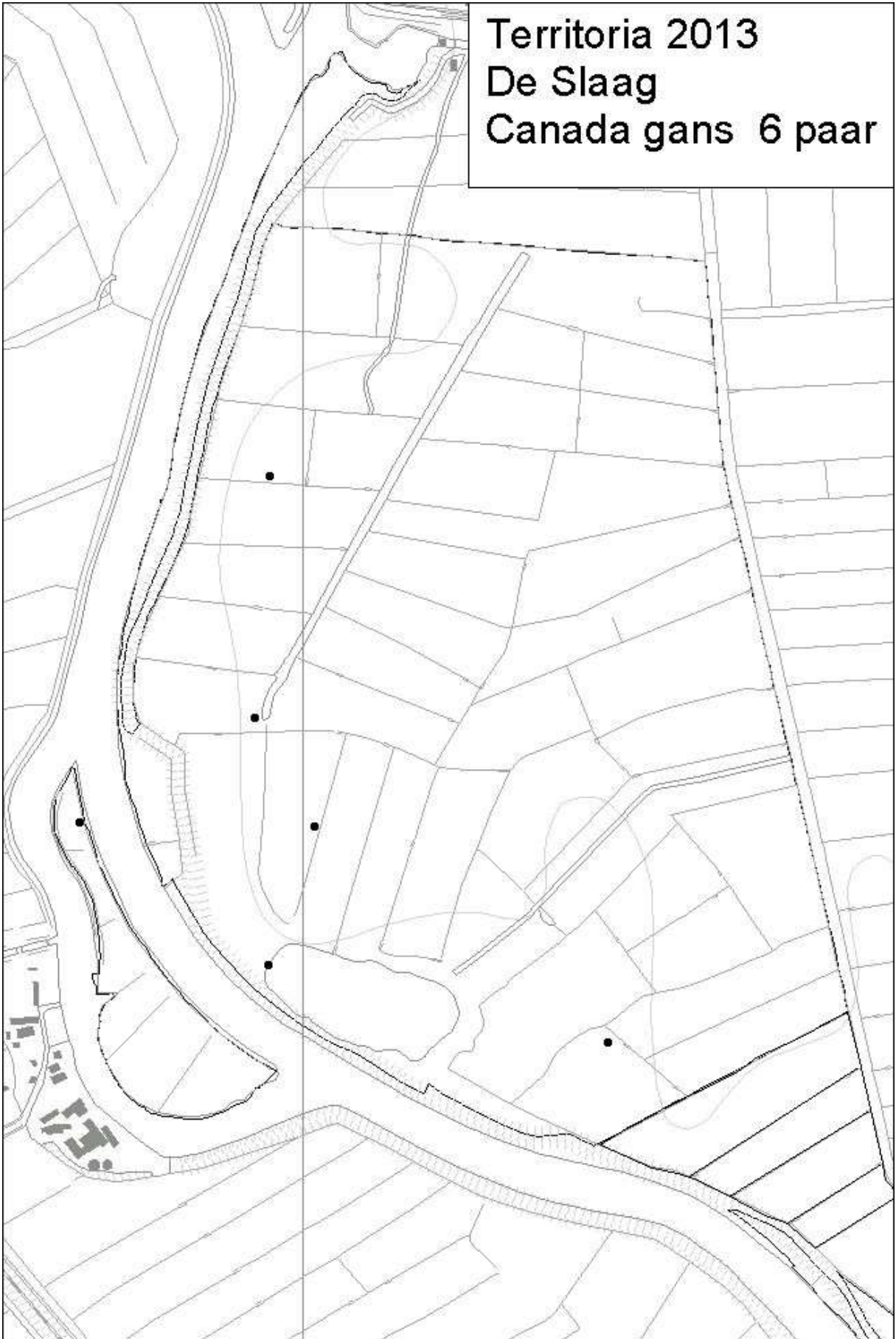

Territoria 2013
De Slaag
Bergeend 3 paar

**Territoria 2013
De Slaag
Brandgans 2 paar**

Territoria 2013
De Slaag
Canada gans 6 paar

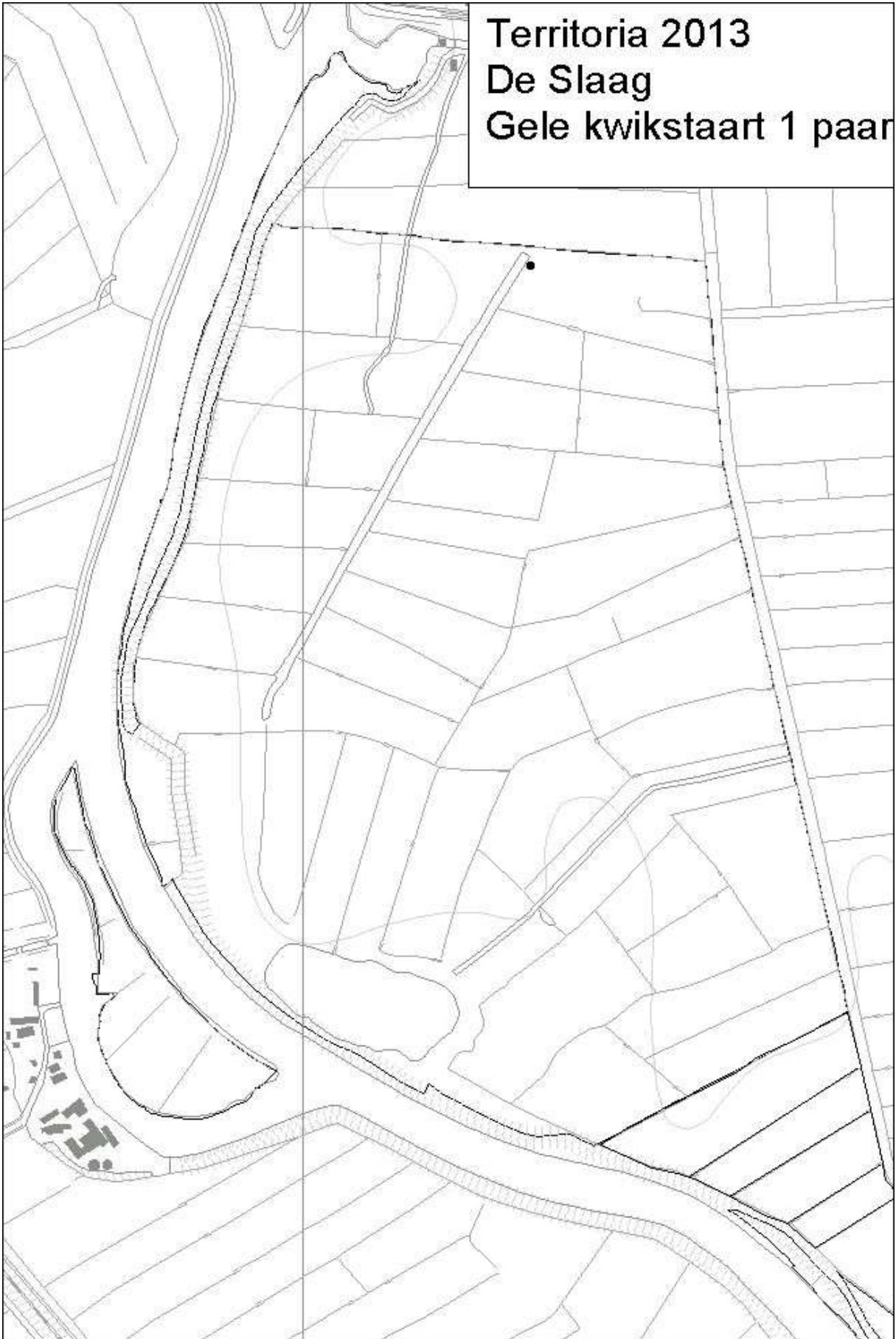

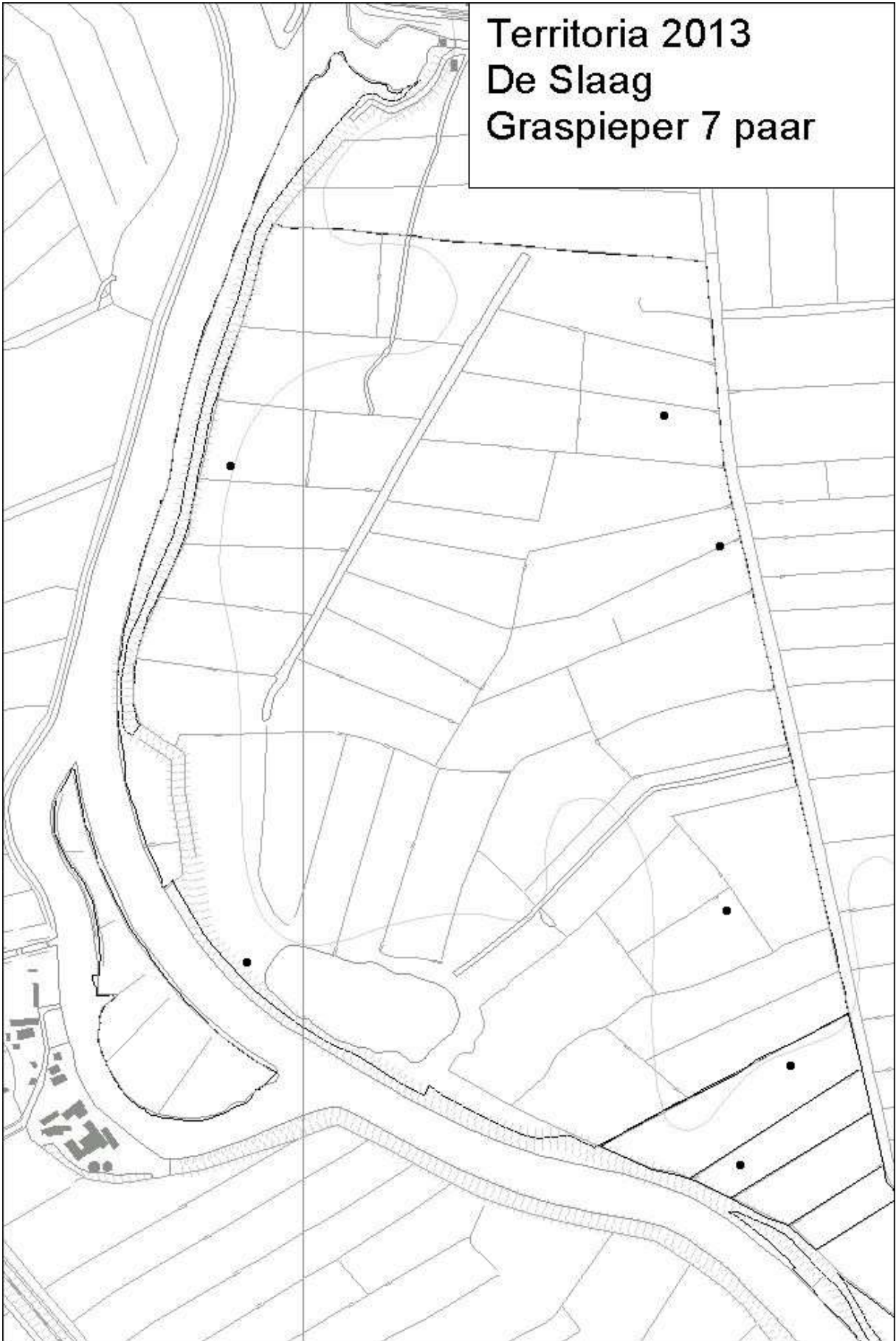
Territoria 2013
De Slaag
Fuut 1 paar

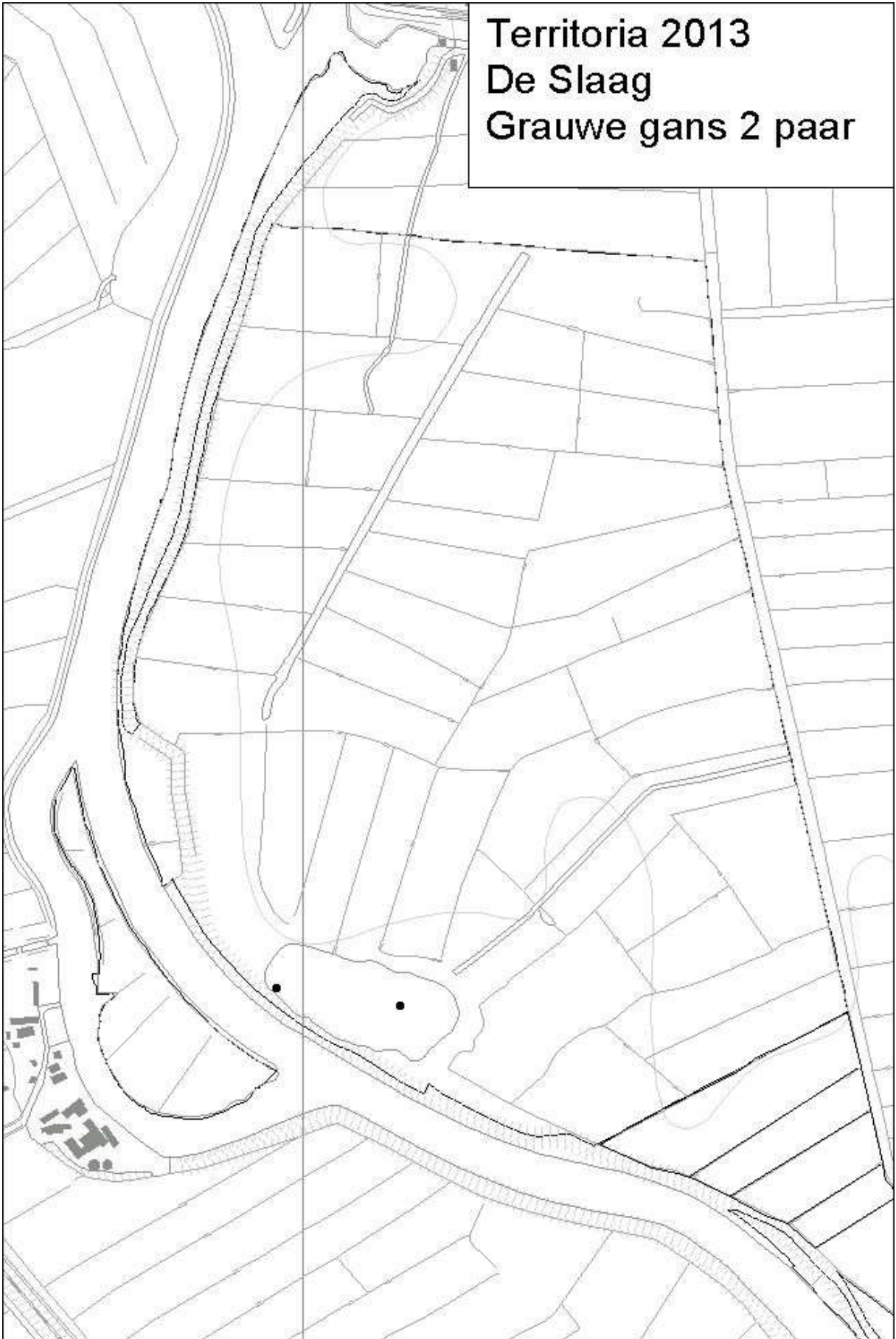
Territoria 2013
De Slaag
Gele kwikstaart 1 paar

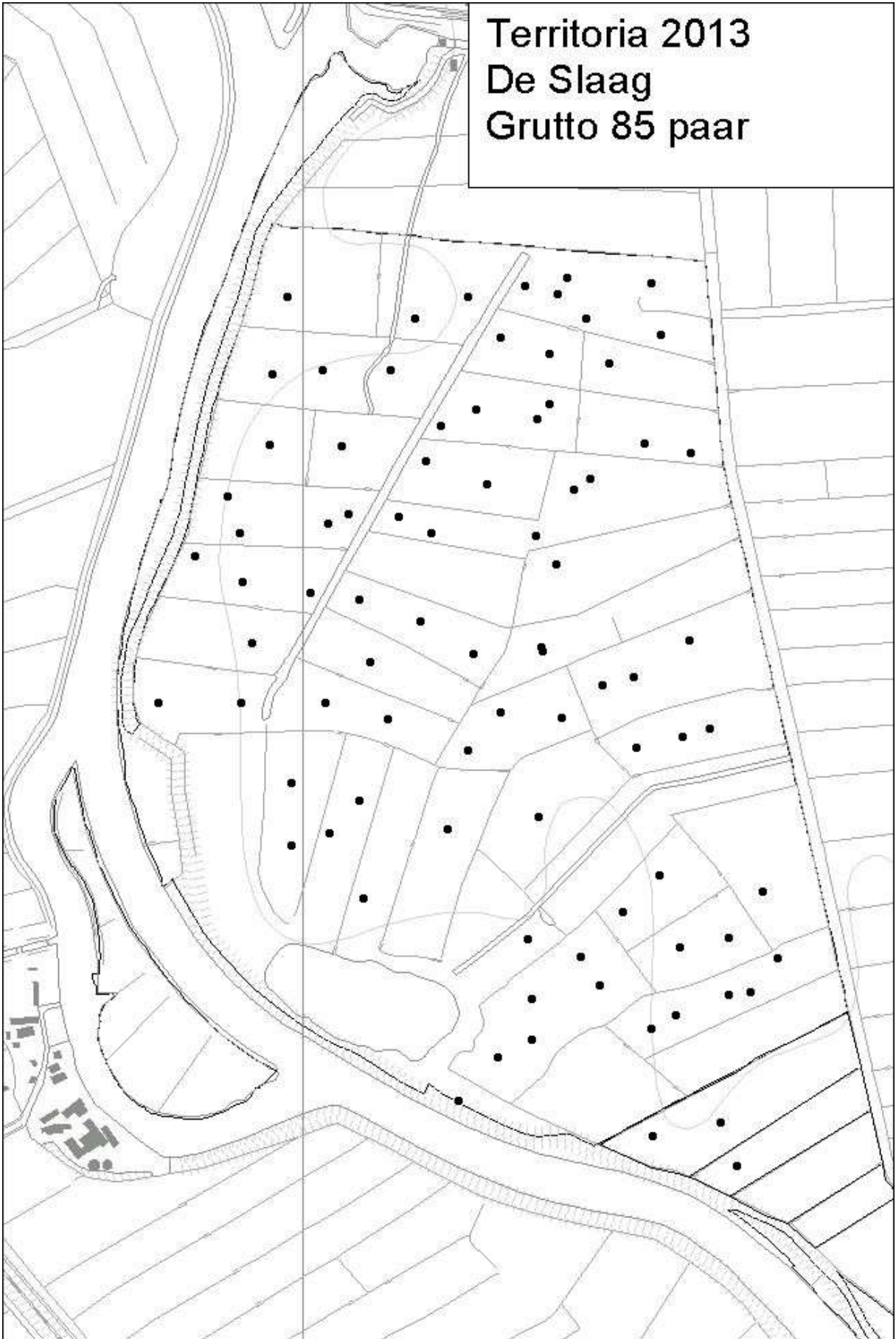
Territoria 2013
De Slaag
Graspieper 7 paar

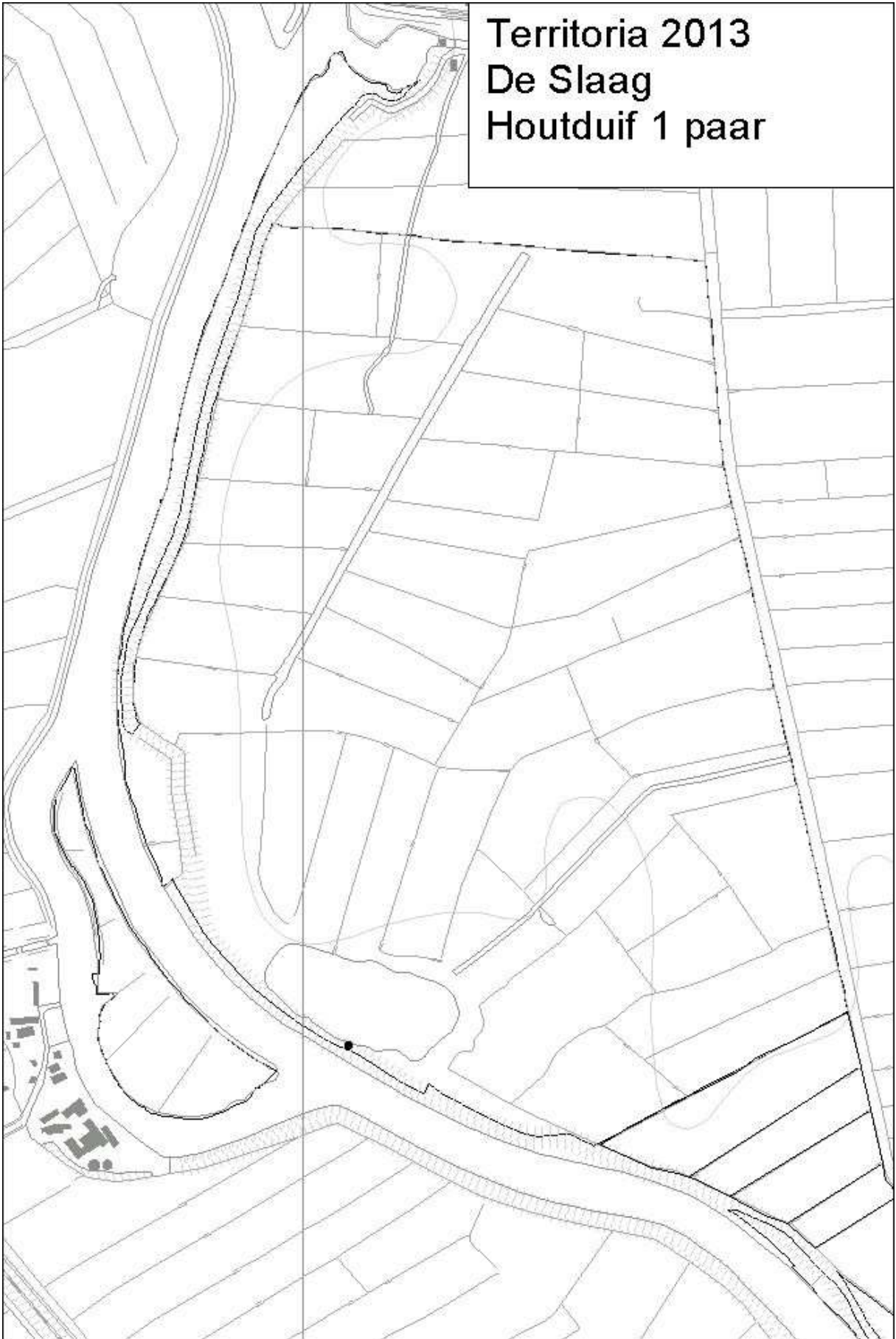
Territoria 2013
De Slaag
Grauwe gans 2 paar

Territoria 2013
De Slaag
Grutto 85 paar

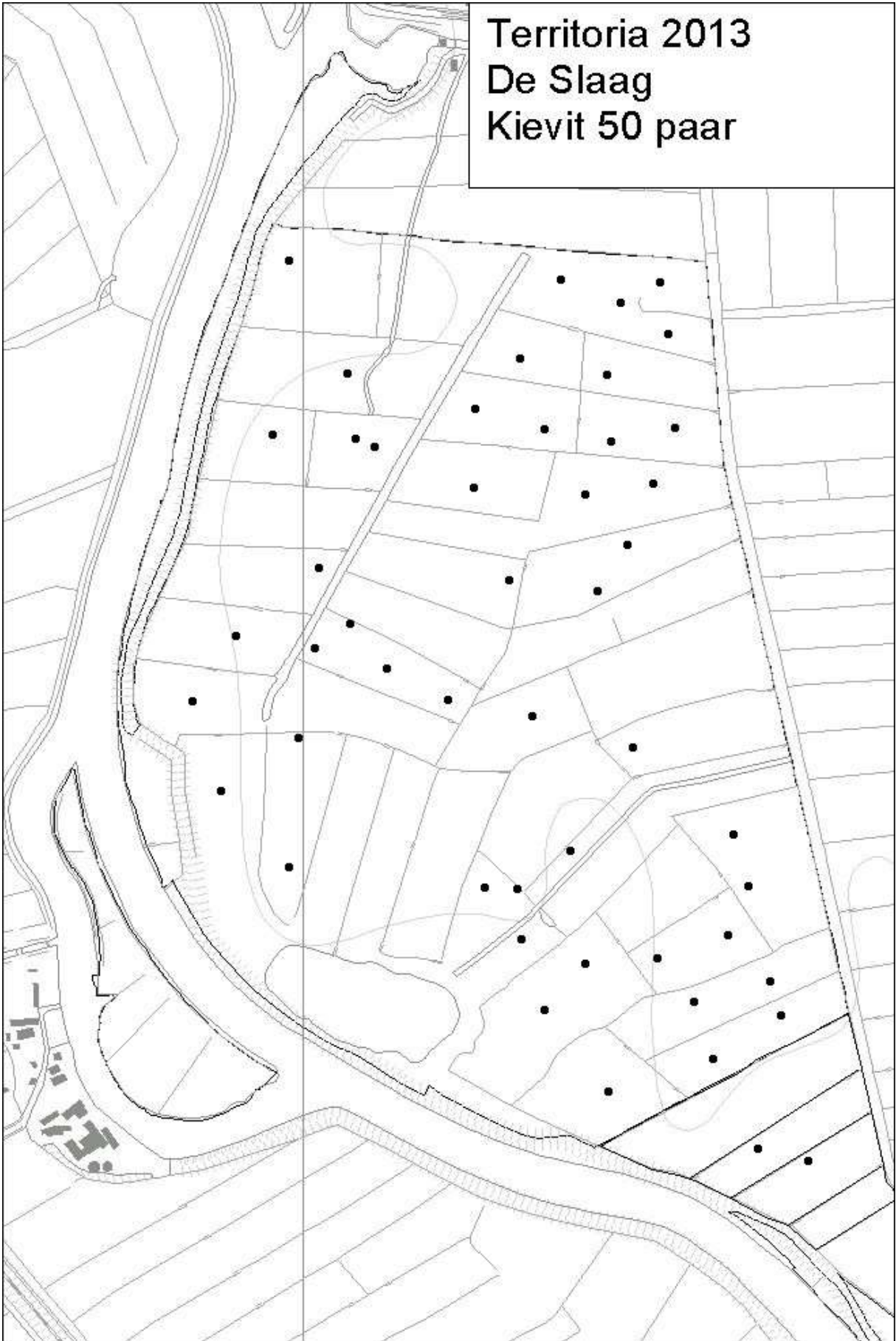
Territoria 2013
De Slaag
Houtduif 1 paar

Territoria 2013
De Slaag
Kemphaan 2 paar

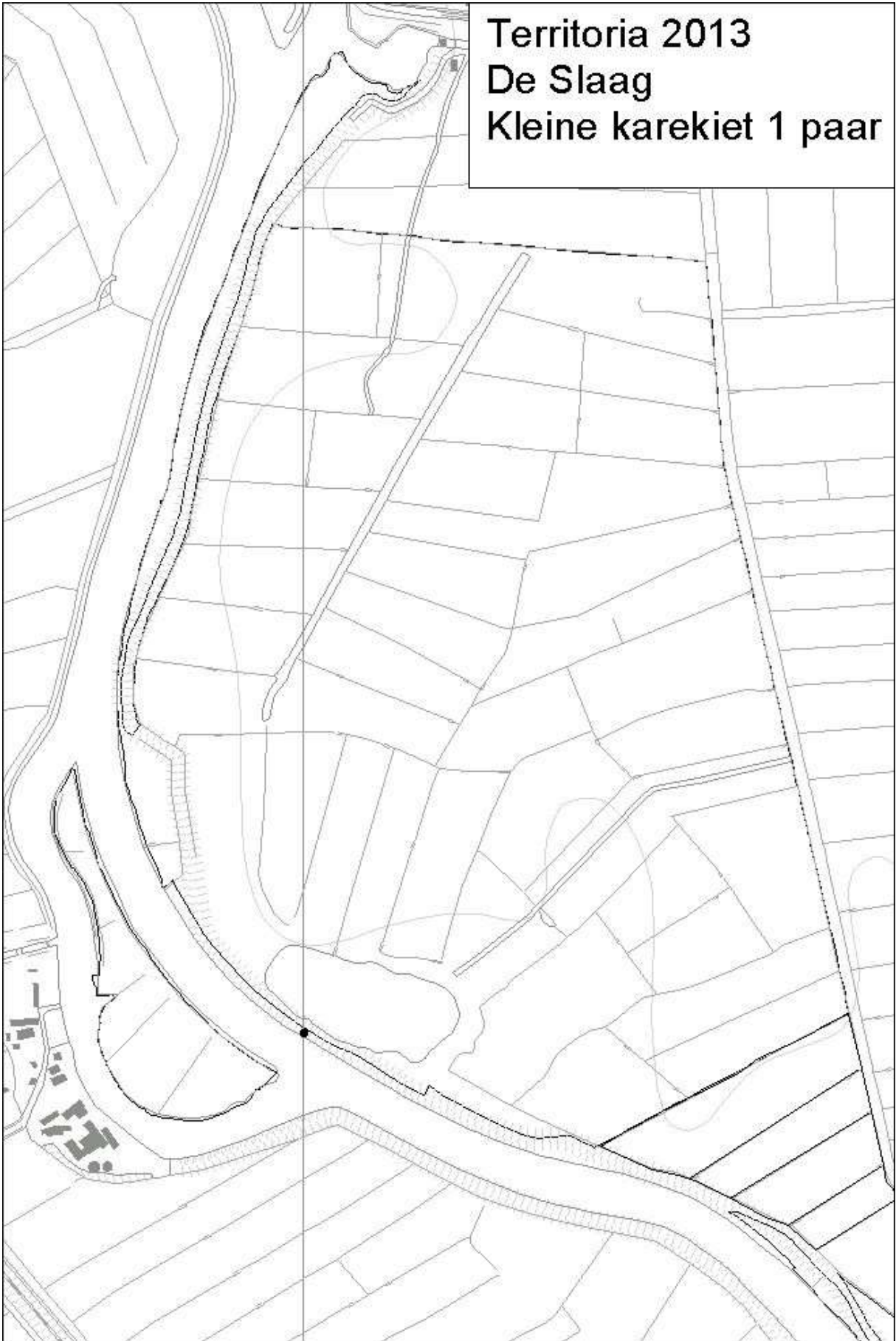

Territoria 2013
De Slaag
Kievit 50 paar

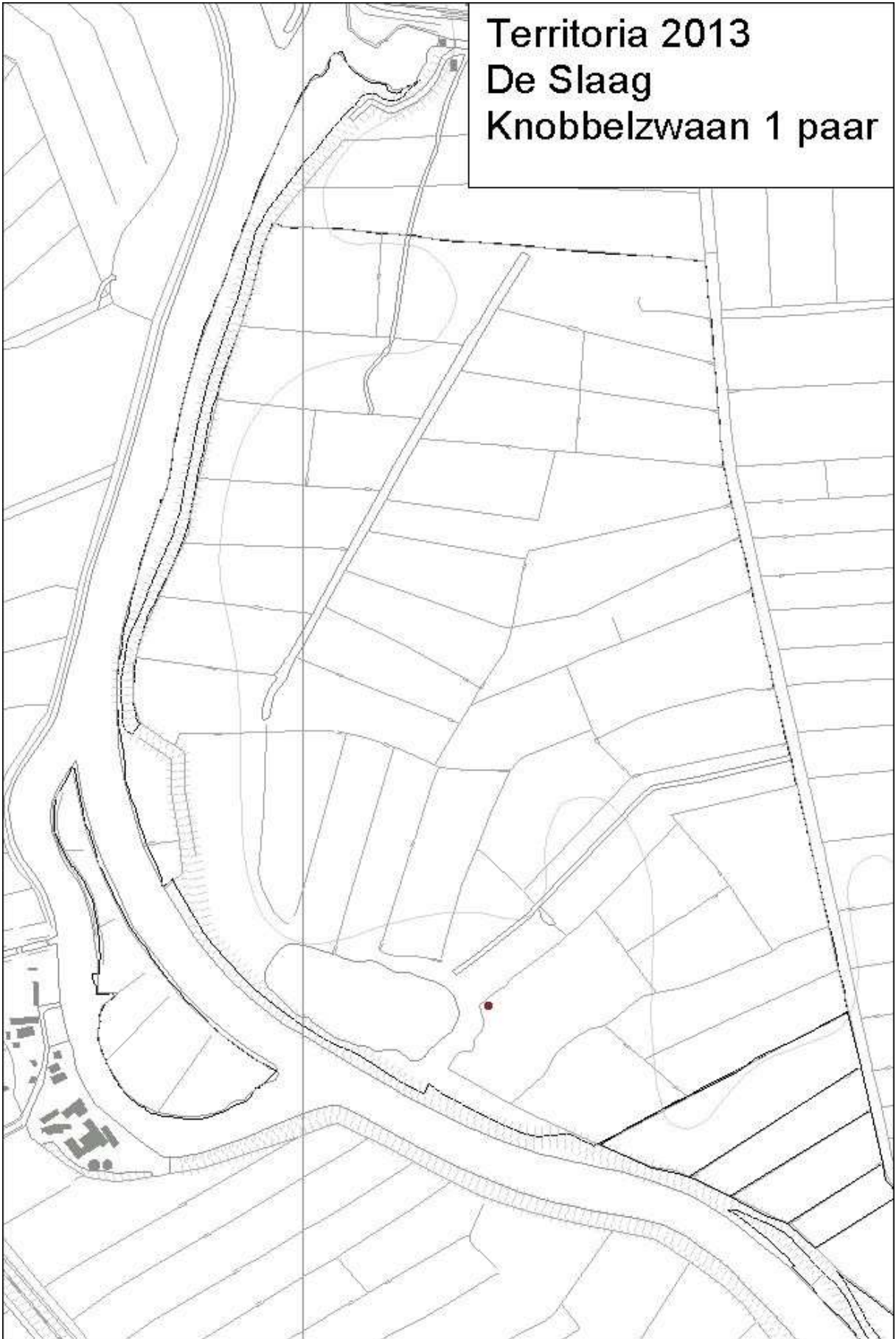

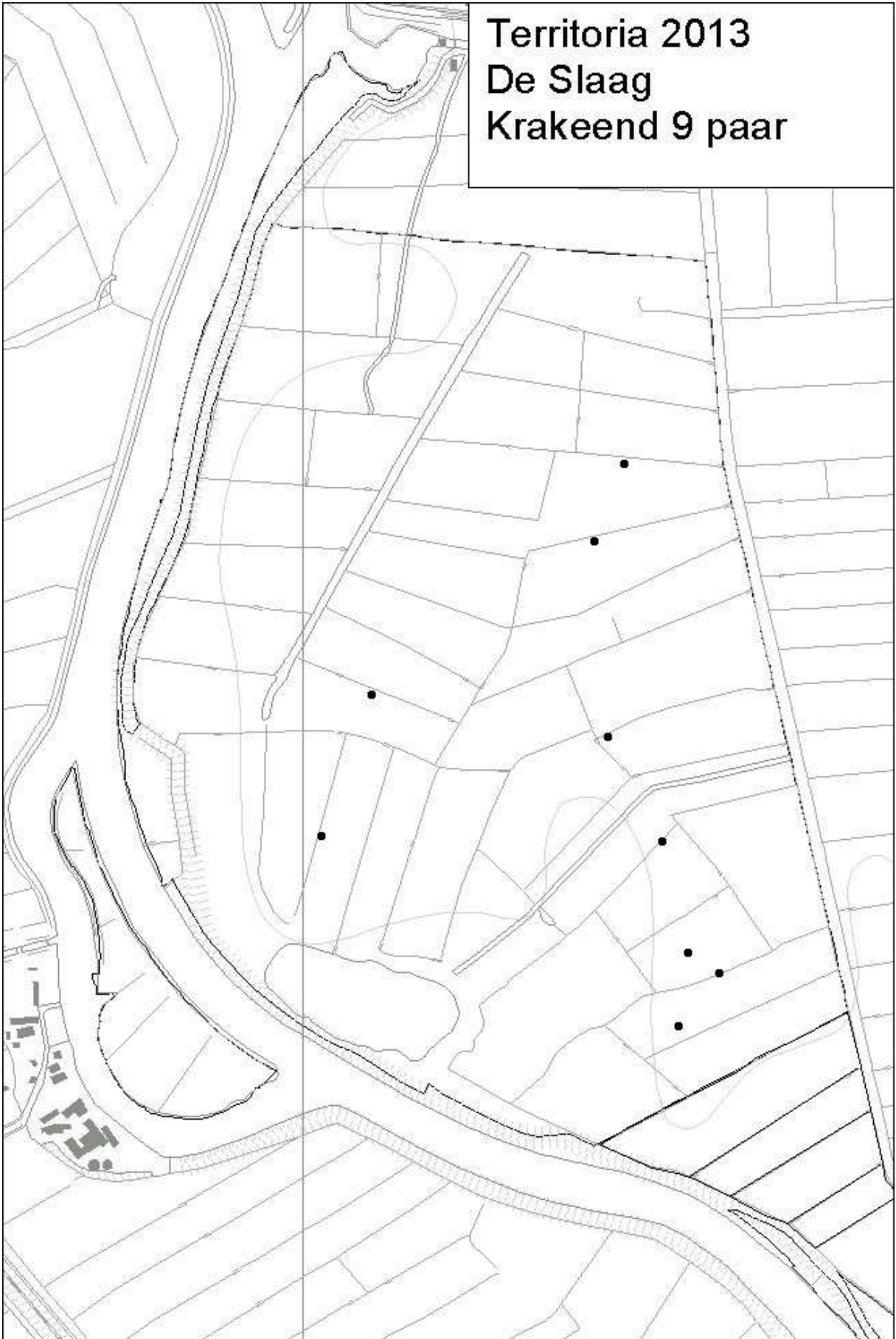
Territoria 2013
De Slaag
Kleine karekiet 1 paar

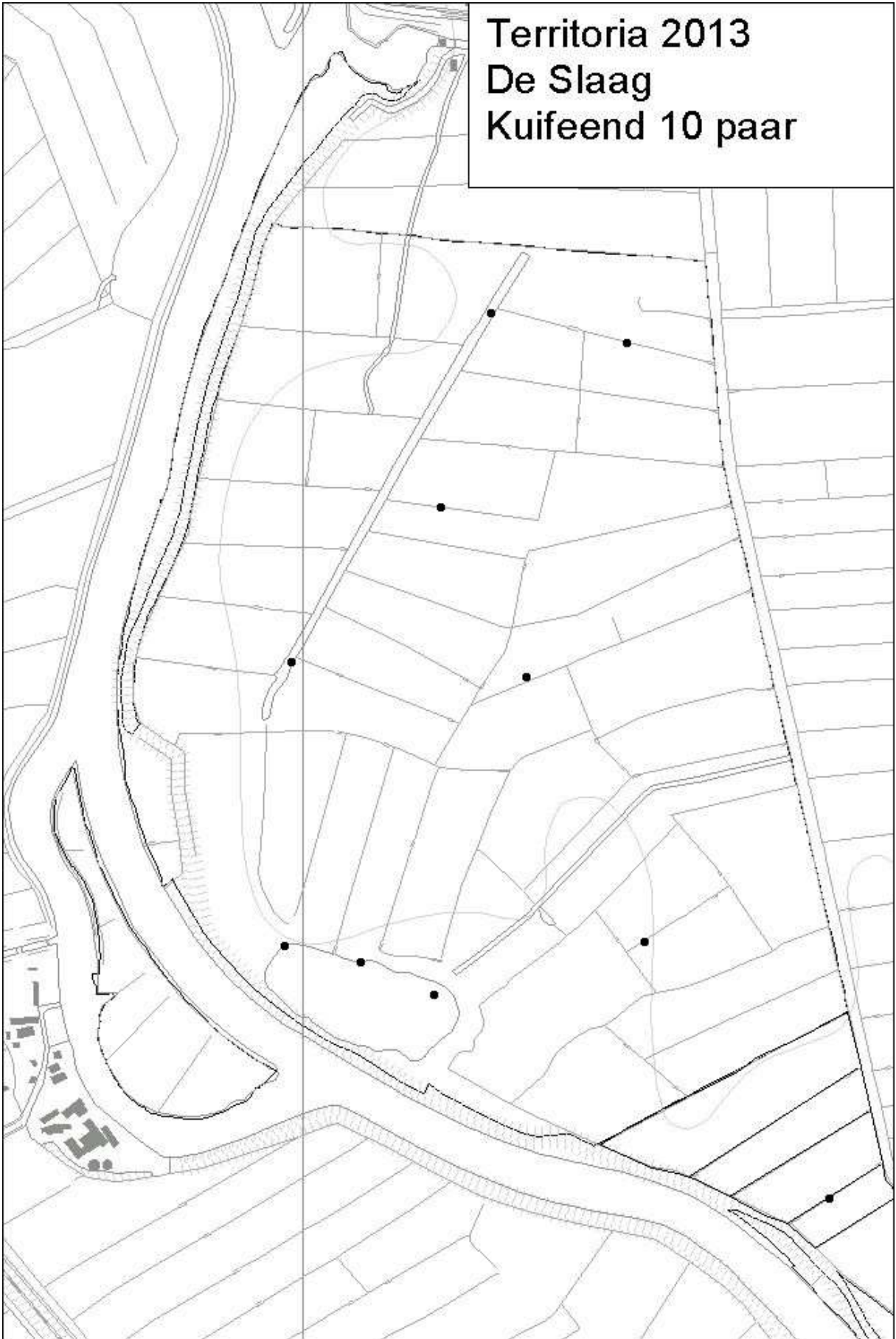
Territoria 2013
De Slaag
Knobbelzwaan 1 paar

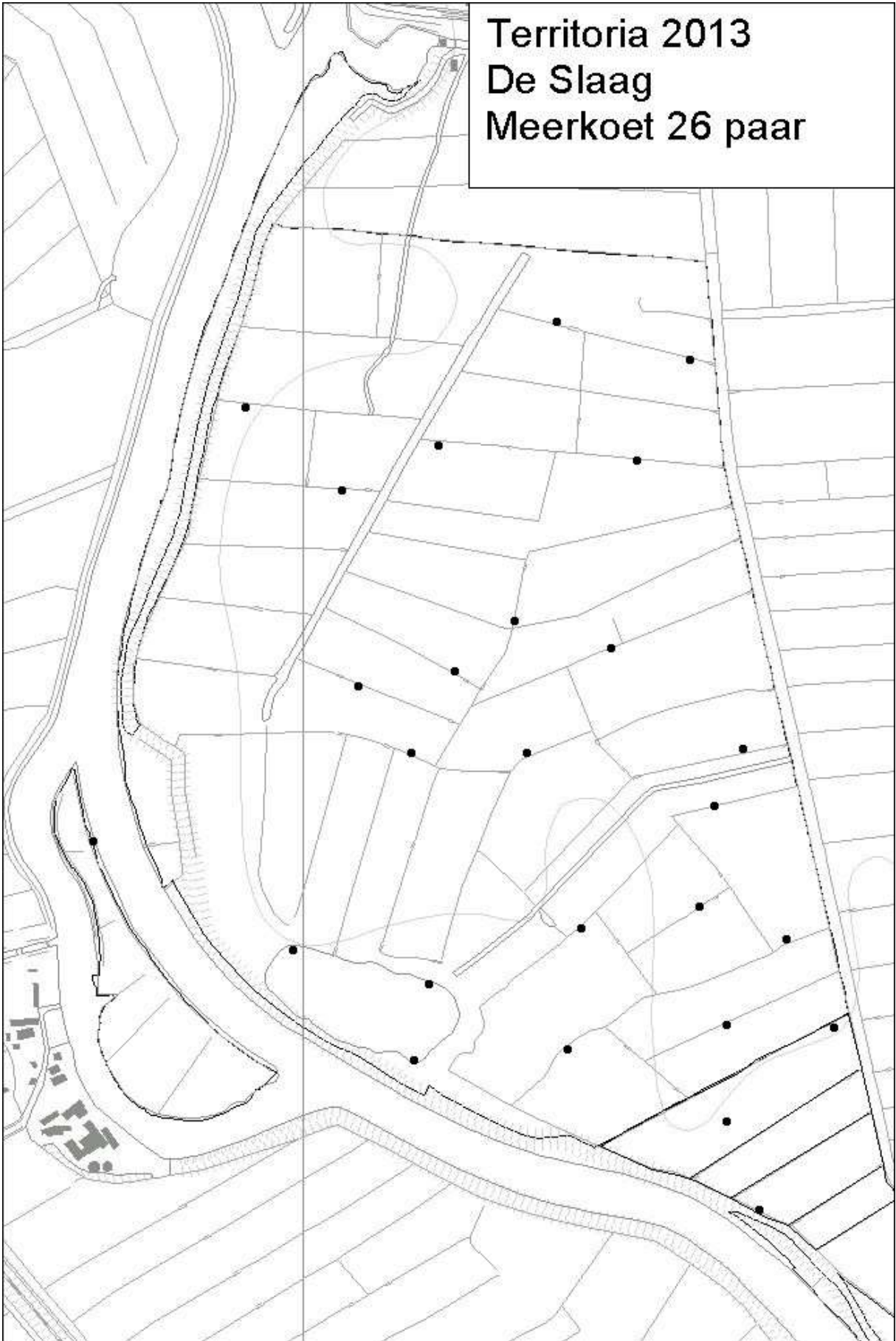
Territoria 2013
De Slaag
Krakeend 9 paar

Territoria 2013
De Slaag
Kuifeend 10 paar

Territoria 2013
De Slaag
Meerkoet 26 paar

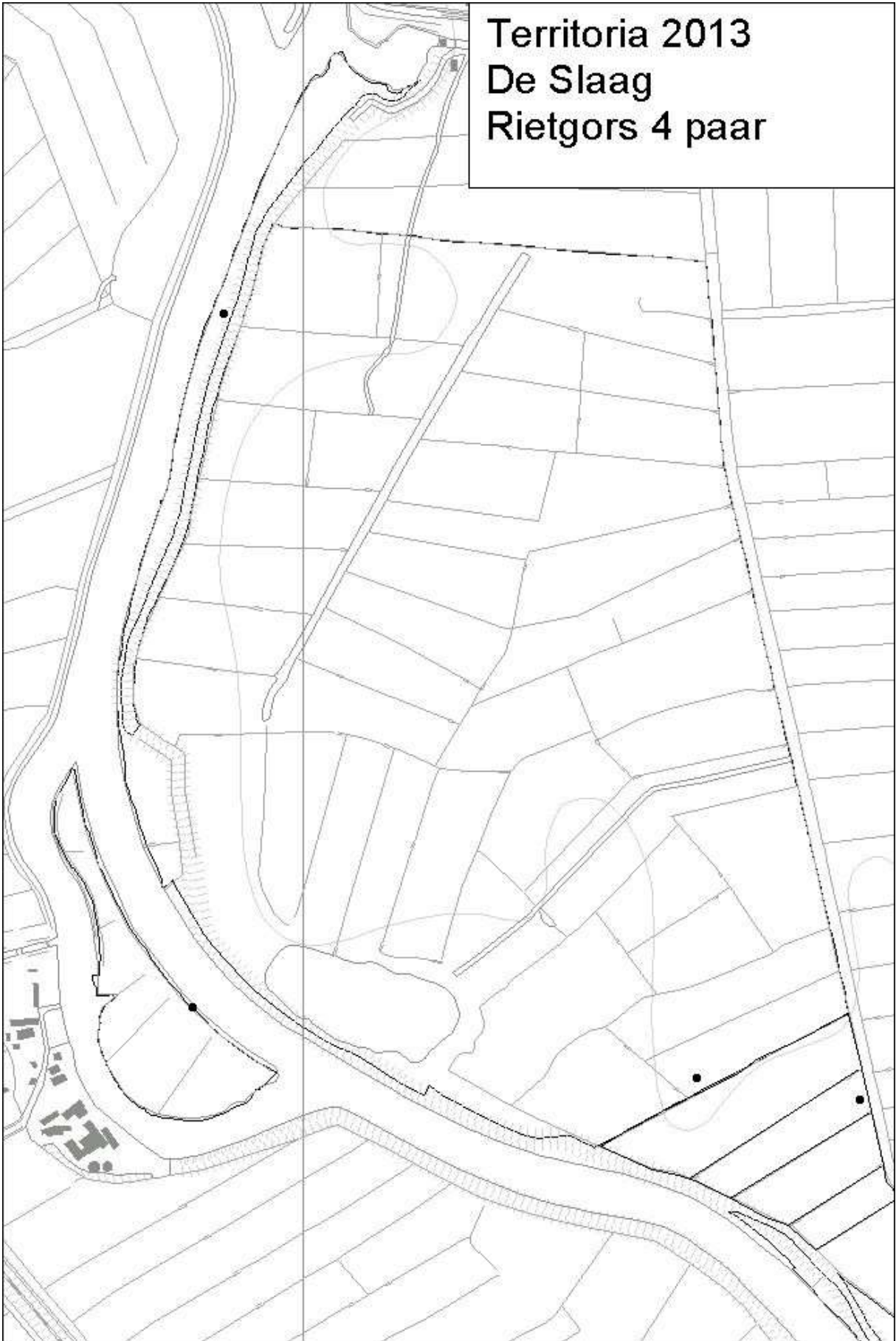
Territoria 2013
De Slaag
Merel 1 paar

Territoria 2013
De Slaag
Nijlgans1 paar

**Territoria 2013
De Slaag
Rietgors 4 paar**

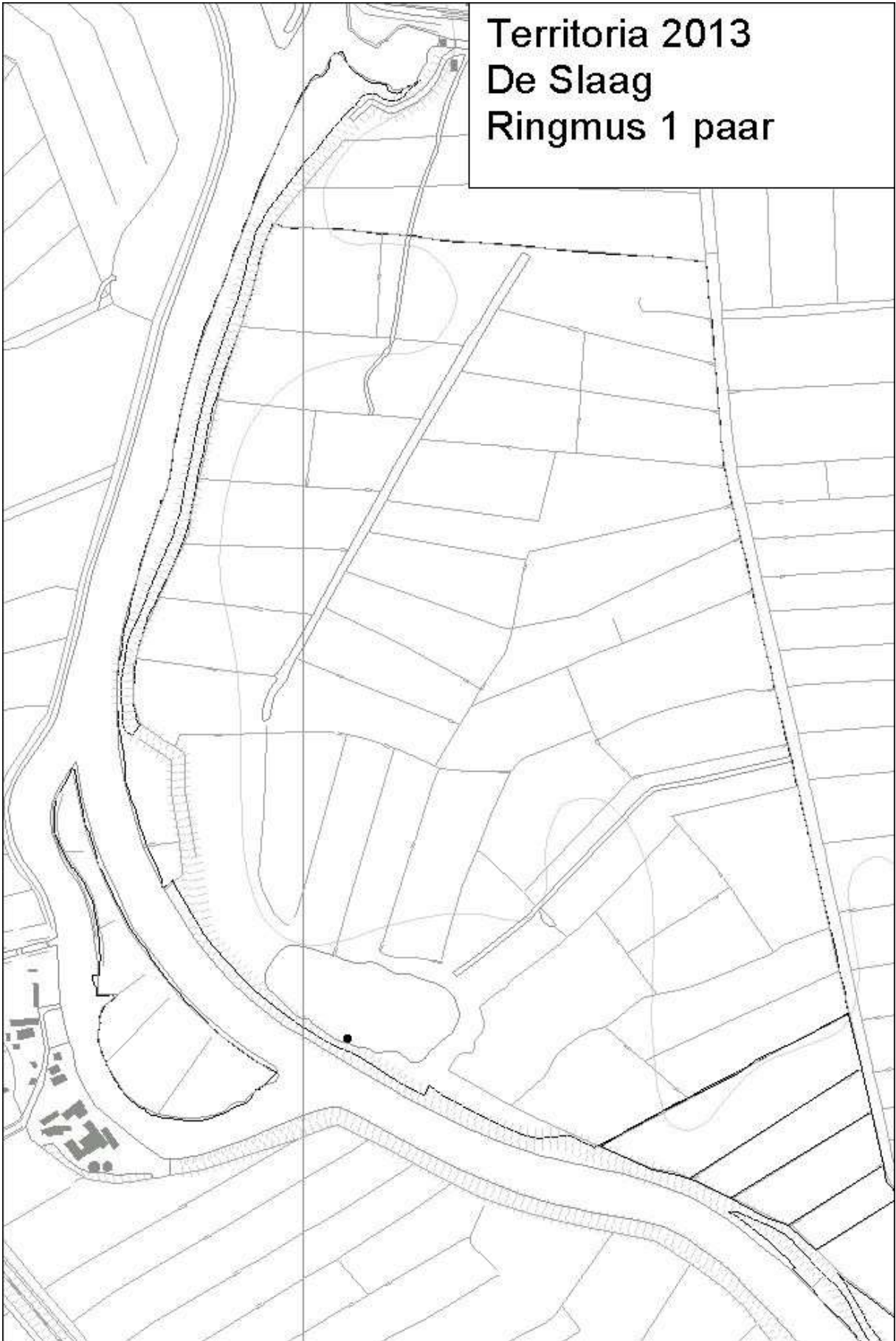

Territoria 2013
De Slaag
Rietzanger 1 paar

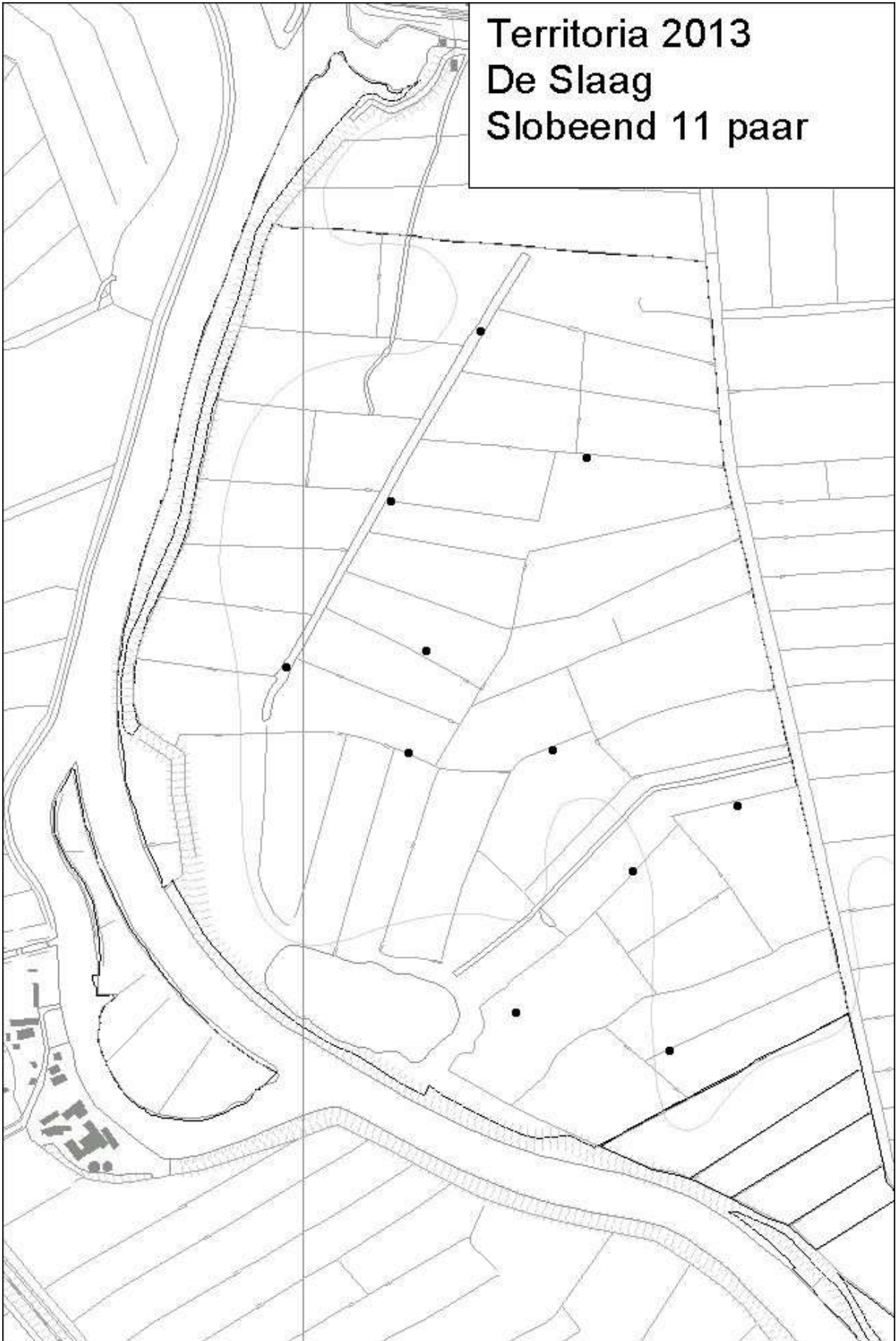
**Territoria 2013
De Slaag
Ringmus 1 paar**

Territoria 2013
De Slaag
Scholekster 12 paar

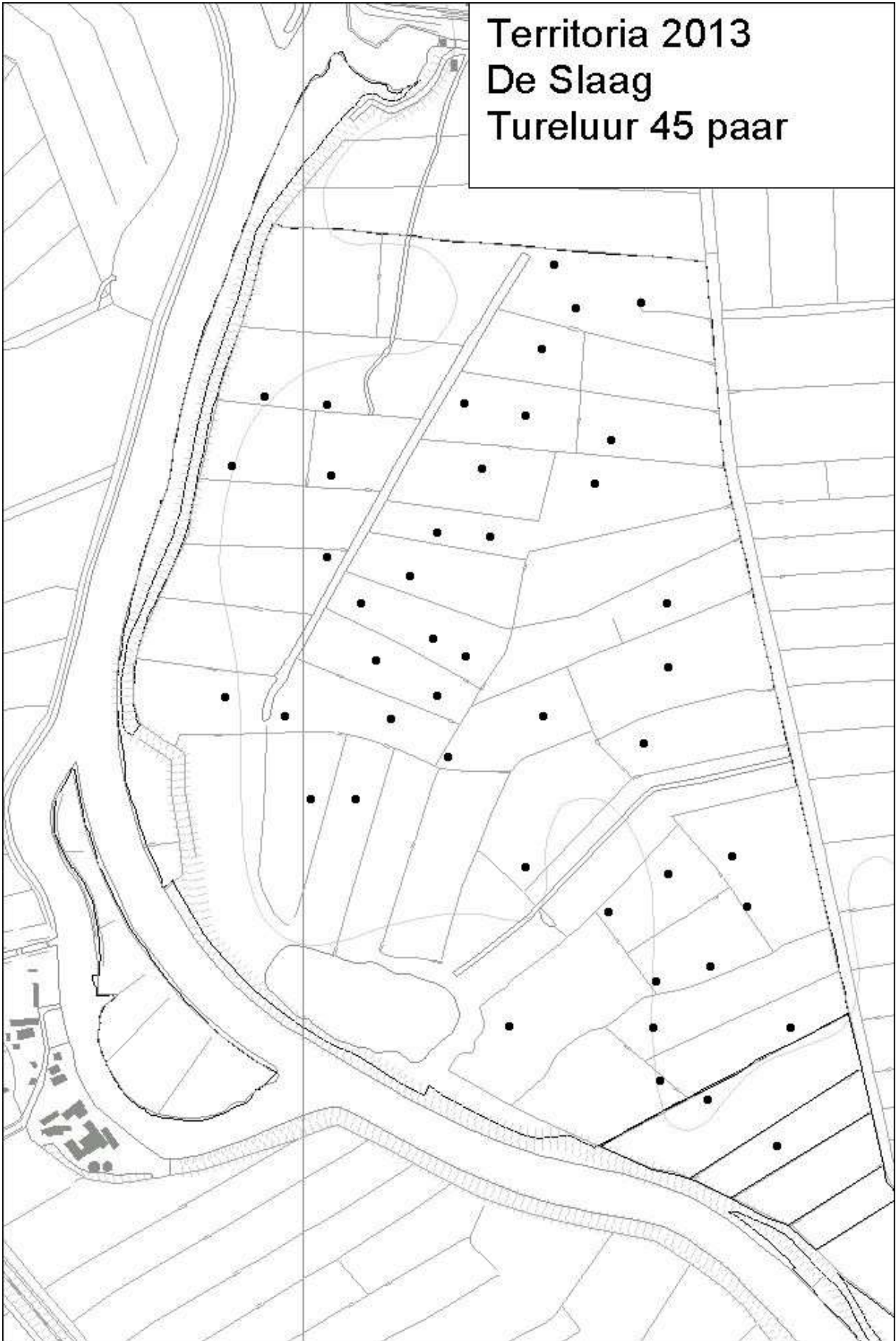
Territoria 2013
De Slaag
Slobeend 11 paar

**Territoria 2013
De Slaag
Smient 1 paar**

Territoria 2013
De Slaag
Tureluur 45 paar

Territoria 2013
De Slaag
Veldleeuwerik 2 paar

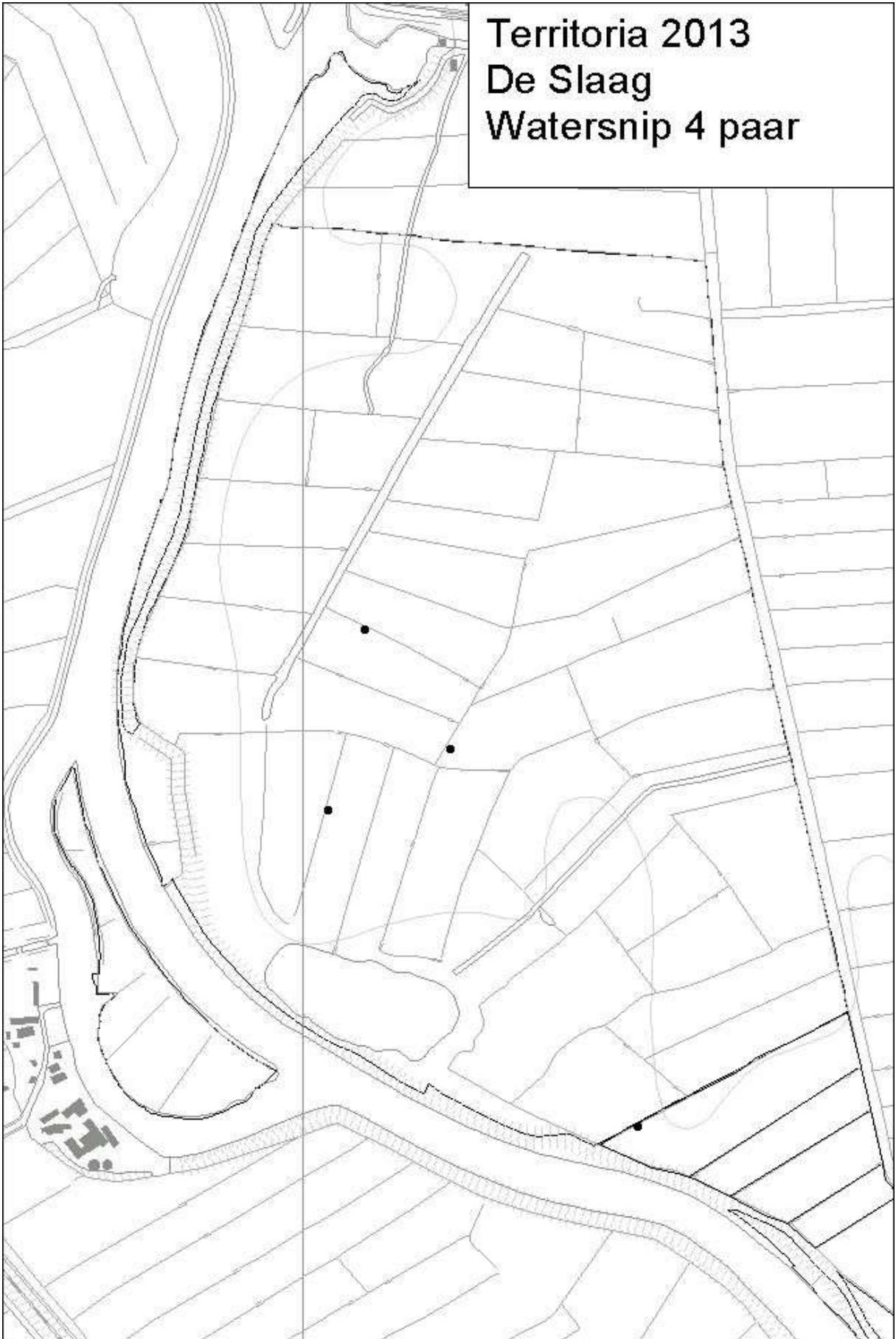

Territoria 2013
De Slaag
Waterhoen 1 paar

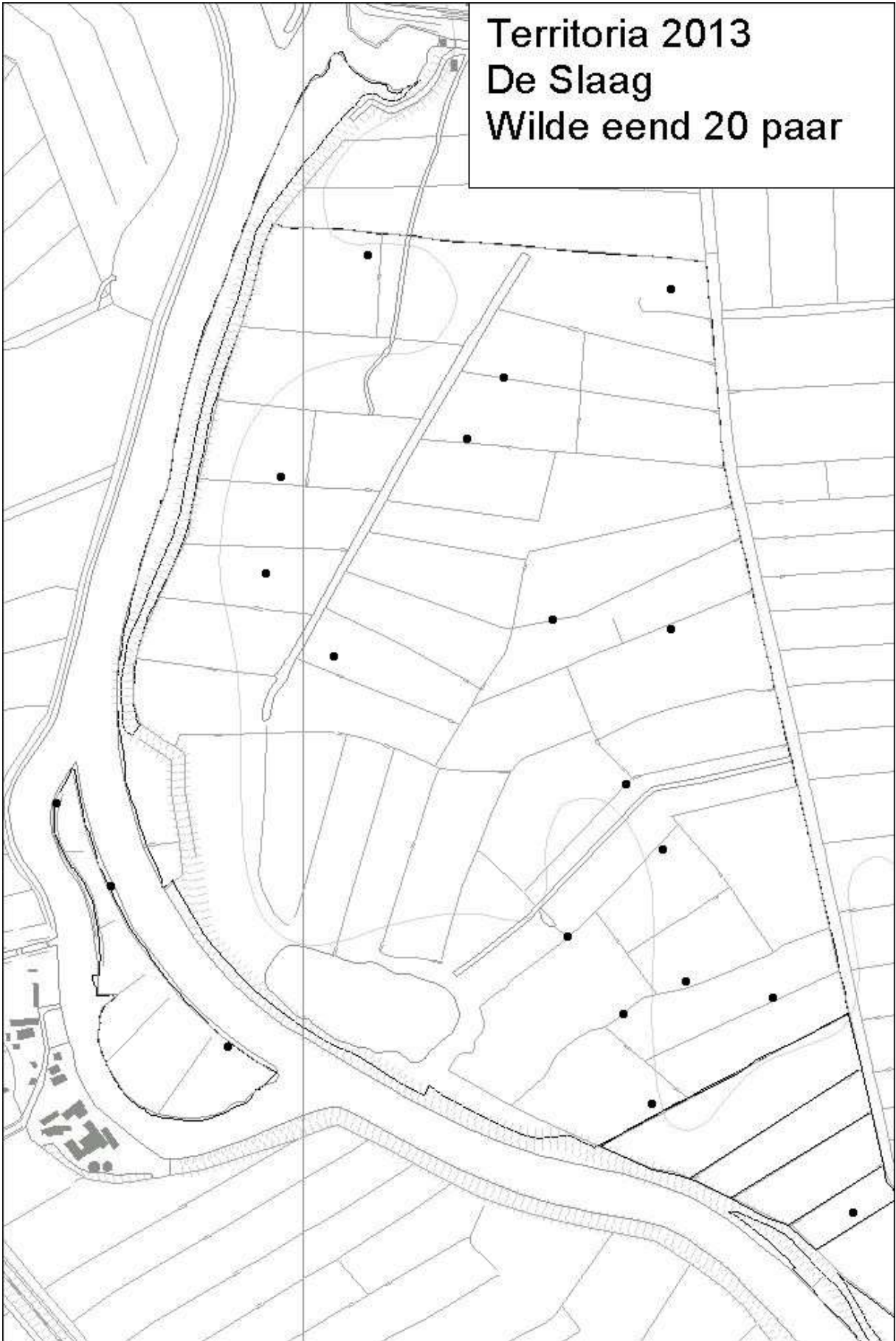

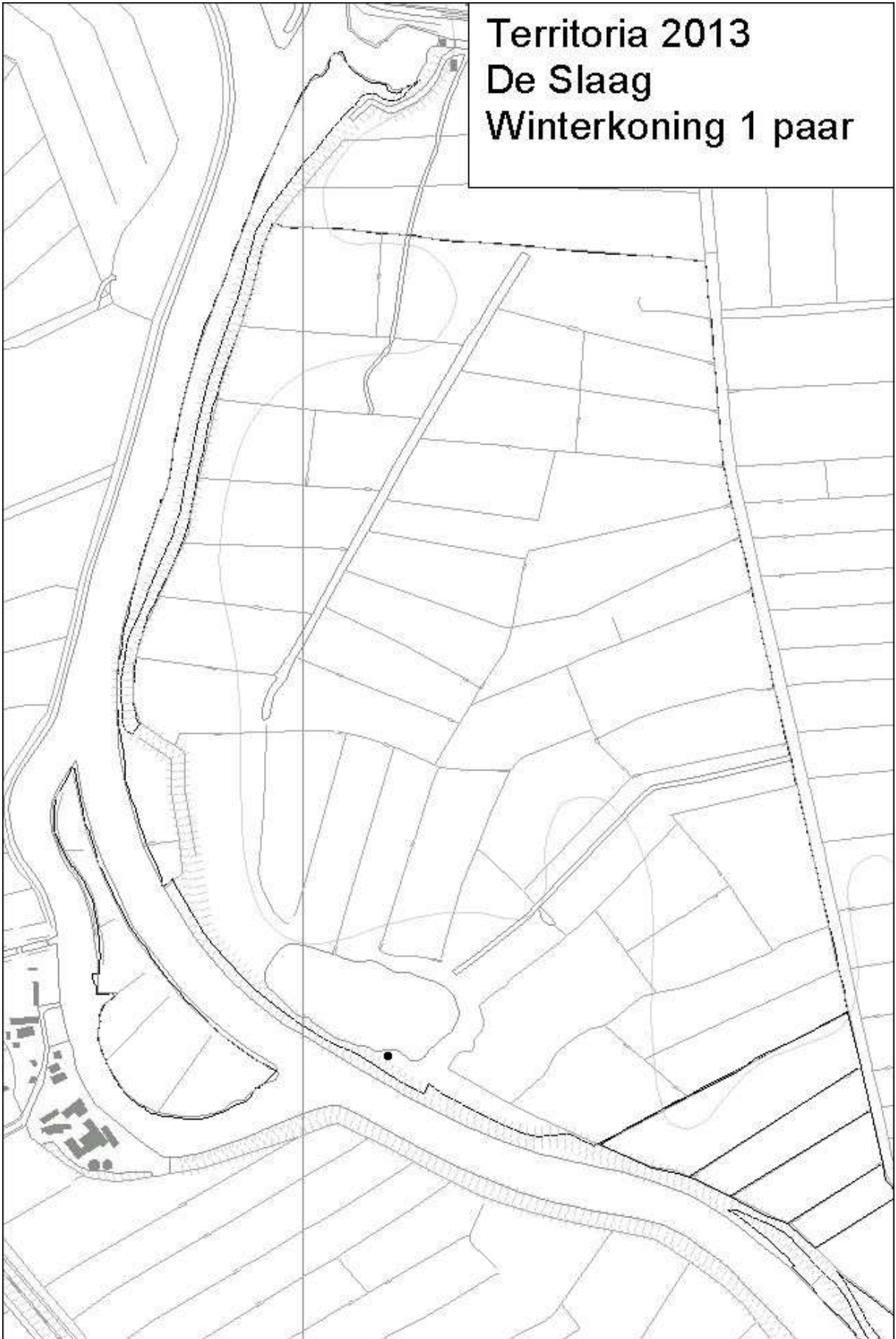
**Territoria 2013
De Slaag
Watersnip 4 paar**

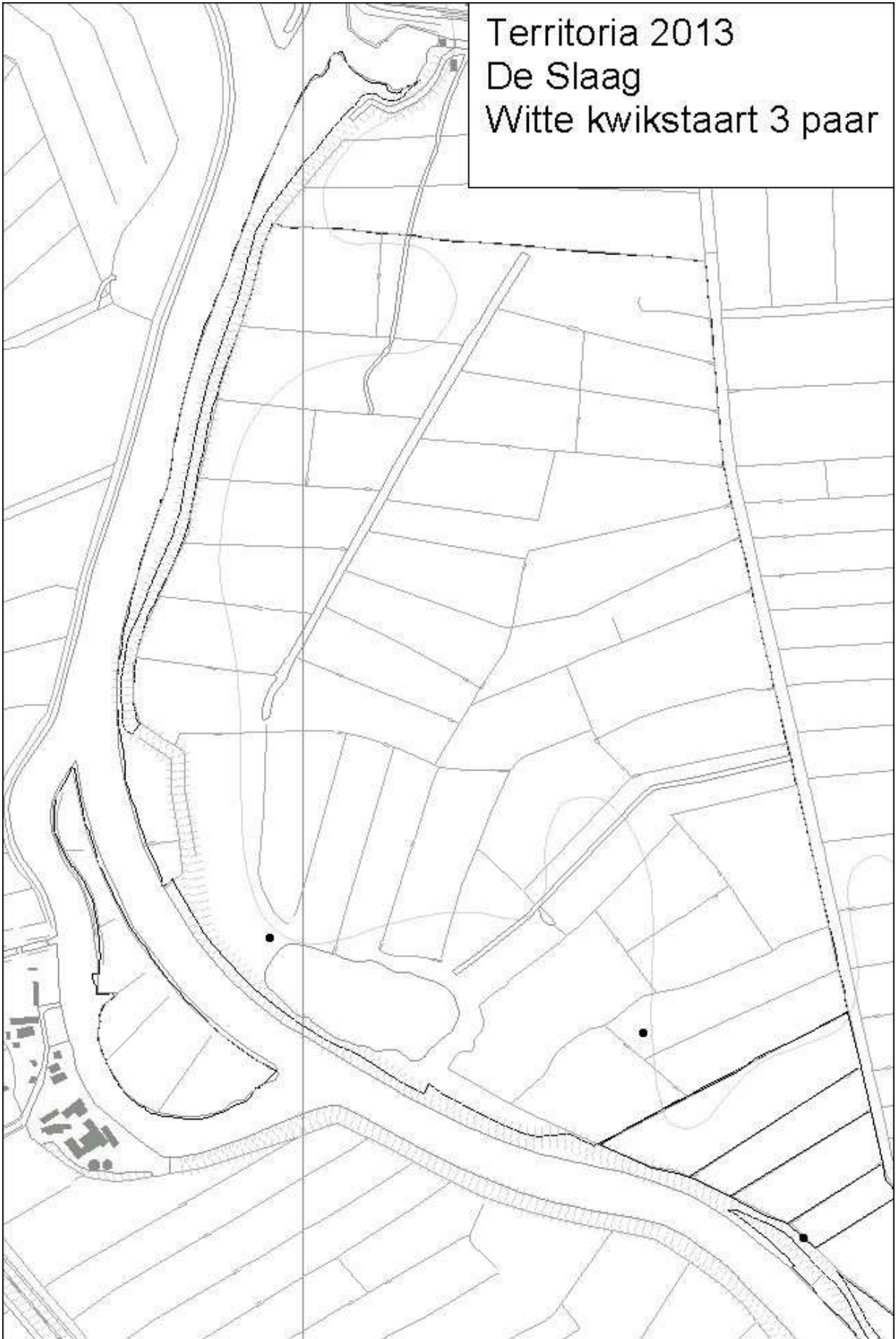
Territoria 2013
De Slaag
Wilde eend 20 paar

Territoria 2013
De Slaag
Winterkoning 1 paar

Territoria 2013
De Slaag
Witte kwikstaart 3 paar

Territoria 2013
De Slaag
Zomertaling 2 paar

